

6. Térkép

Iskolák veszélyben – oktatási helyzetkép

7. Láthatár

Felkarolnák a magukra maradt gyerekeket – Pap Melinda írása

11. Szülői szemmel

Maturandus – Csinta Samu írása

18. Tanterem

Olvas(hat)atlan kortársak? – Albert Antal Orsolya írása

21. Térkép

Vidéki iskolák – közös problémamegoldás és iskolaelhagyás – Kiss Judit írása

23. Hivatalos

8.

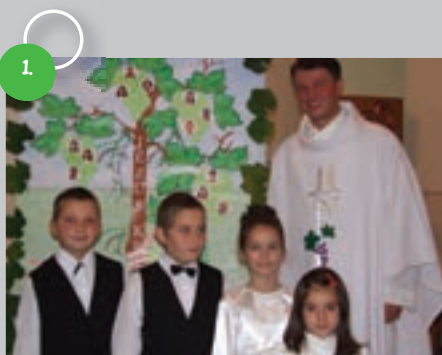
Diákszemmel: „azért jó a karácsony, mert mindig elmegyünk hógolyózni, és Jézus megszületik”

2014.
12.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2014. DECEMBER • 12. SZÁM

Karácsony

„Élni nem harc, hanem ajándék” – Ozsváth Judit beszélgetése Kémenes Lóránt türi római katolikus lelképáztórral

Magánterület

Szatellit vagy lány tojás?! – Jánossy Alíz írása

Fotóriport

Mikulás-várás Csíkszeredában – Balázs Árpád fotóriportja

Portré

Gyermektől gyermekig az utazótanárral – Kerekes Edit beszélgetése Péter Ildikó kolozsvári gyógypedagógussal

Diákszemmel

„Karácsonykor feldísztítjuk a házat”
„Mindig elmegyünk otthonról, amikor jön az angyal”

Magánterület

Kölykök – Fóris-Ferenczi Rita írása

Rajz • Farkas Ilona Janka, 6. osztályos

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

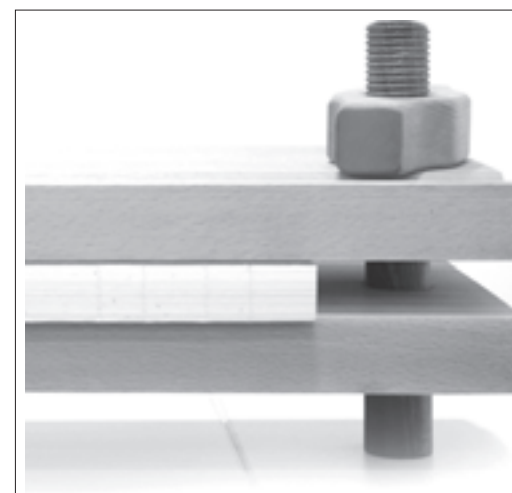
Fotó • Biró István

Egy évre
csak
42 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2015-ös tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: *A Magyar Közoktatás szerkesztősége*

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 3,5 lei.

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Beszélgetés Kémenes Lóránt türi római katolikus lelkipásztorral

„Élni nem harc, hanem ajándék”

– Minden ember életében meghatározó az, amit az otthon csomagol a tarisznyájába. A te életutad honnan és milyen „csomaggal” indult?

– Gyergyószentmiklósról. Nagyon nagy kegyelem az, hogy megszülehettem. Harcok dúltak akkoriban, mégis keltem. Nagyon sokat hozok a nagyszüleimtől. Ők teremtették meg az első léghőrt ahhoz, hogy én „misézhessek”. Náluk volt az a biztos pont, ahová el tudtam vonulni. Ott aztán lepedőből készített ruhában, háromlejes mustáros pohárral, szörpös vízzel és nagymamám régi kétnyelvű misekönyveivel szép, kiadós „miséket” produkáltam, néha-néha prédikációkkal is megspékelve. Nagypapám – a jó Isten nyugtassa! – mindig azt mondta: „Ez nagyon jó, de csak arra, hogy majd ingyen eltemessz.” Ő sokkal realistább ember volt, más pálya felé terelt volna. Jogásznak képzelte el, mert hite szerint – a papsággal ellentétben – „abból meg lehet élni”. (Aztán a Gondviselés úgy hozta, hogy az is összejött a római tanulmányok folytán. Talán azért kellett, hogy ő boldogabb legyen...)

Ilyen békésnek mondható gyerekkorból jövök tehát. Cseperedve életem álma lett, hogy olyan legyek, mint Gergely István, a Csibész Alapítványt megalapító Tiszti, aki akkortájt – a 80-as évek derekán – Gyergyószentmiklóson volt káplán. Ő volt az, aki igaziból a hónom alá nyúlt.

Akkor még megvolt a plébánia udvarán a vén diófa, annak az árnyékában nagyon sok dolog történt. Azt hiszem, hogy gyerekfejjel ott tértem meg. Ha van ilyen. Amolyan farmeros, kalapos, gitáros korszak volt az. Én is mondtam, hogy nagyon-nagyon szeretnék egy gitárt, amin csak szent éneket játszok majd. (Akkor úgy tudtam, hogy csak azok a szent énekek, amiket a templomban énekelnek...) Meghatározó élmény volt a kamarai (Máramarossziget melletti) kirándulásunk is. Emlékszem, kettőnként-hármanként menekített le bennünket az állomásra Tiszti, hogy ne tudja meg a Szekuritáté. Mégis kiderítették, és aznap este, amikor mi, gyerekek hazajöttünk, őt szétverték. Minderről mi

csak később értesültünk, de ez nekünk egyáltalán nem jelentette azt, hogy nem kell továbbra is hozzá járnunk. Aztán az iskolában jöttek a továbbtanulással kapcsolatos kérdőívek a tanító nénitől, majd az osztályfőnöktől. Három betűvel leírtam, mit választok. És akkor a tanító néni – egy drága tündér, aki a mai napig emlékszik erre – azt mondta: „Lóri fiam, ha te pap leszel, akkor én malomkövet kötök a nyakamba, és a Marosba ugrom”. Én pedig mondtam neki: „nehogy megpróbálja!” Aztán az osztályfőnököm – szintén aranyos hölgy –, miután már neki is kétszer leírtam, próbált meggyőzni, hogy írjak valami mást. És akkor leírtam fordítva...

Az esztergomi teológiai tanulmányok után Jakubinyi György érsek szentelt pappá 2000-ben Gyergyószentmiklóson. Nagyon hálás vagyok, hogy ott lehettem pappá, ahová gyermekkorom nagyon sok édes perce kötött.

Aztán hamarosan megérkezett első kinevezésem: Marosvásárhely-Belváros. Nagy falat egy kisvárosi embernek, gondoltam, de szorongásaim mellett örömmel indultam útnak. Ez a város örökre a szívemben van, mind a mai napig szívesen térek oda vissza. Ide köt a sok gyerekkarc, a velük megélt egyedien szép élmények. Igen, úgy érzem, a Mester nagyon mély találkozásokra és ebből fakadó hiteles életutak egyengetésére hívott meg Vásárhelyen.

Itt jelentek meg az első CD-k, itt voltak az első gyerekkoncertek... Szóval el nem mondható, örökszép élmények, melyek igen sokat adtak emberebbé váló alakulásomban.

– Van egy telked, ingatlanod a gyönyörű természeti környezetben található Borzonton, amit elsősorban nem csendes elvonulásra tartasz fenn, hanem azért, hogy sok gyermek számára boldog pillanatokat szerezzen a nyári szünidőben. Beszélj, kérlek, e táborozási lehetőség gondolatának születéséről és az oda kapcsolható legmarkánsabb élményeidről!

– Borzont... – az örök szerelem. Egy ke-mény fájdalomból született, ugyanis le-

bénultam... Ebből a mozdulatlanságból újjászületve érelődött meg a régi gondolat: kell egy hely, ahol megköszönöm sok gyerekkel együtt azt a sok jót, amit naponta kapok. Így, miután minden mozgatható dolgomat eladtam, megvásároltam egy telket, amin mind a mai napig csinosítgatunk valamit. És közben évente több száz gyerek és fiatal fordul

• Kémenes Lóránt: „Én azért vagyok itt, hogy beengedjek embereket a szívembe.”

meg ott. Élményekről napestig lehetne beszélni, de talán az a leghelyénvalóbb, ha azt mondom: el kell jönni, és meg kell élni a csodát!

– Munkádban nagy hangsúlyt kap az értékmentés is. Tűr ilyen szempontból igazi kihívás számodra...

– Idehelyezésem előtt nem is hallottam erről a településről. Az interneten pró-

báltam megkeresni, de nem sok sikerrel jártam. Aztán persze megtaláltam, és ideköltöztem. Nyomban láttam, hogy bőven van munka itt. És akkor hozáláttunk. Olyat kértem az emberektől, amihez addig nem voltak szokva. Közmunkával kezdtük meg a templom felújítását, aztán persze céget kellett fogadni a munkálatok elvégzésére. Én pedig összekoldultam Erdélyt, hogy ki tudjam fizetni őket. Ilyen célból külföldre is eljárók kétkezi munkát végezni.

Néhány éve meglátogatott egy balázsfalvi születésű, jelenleg Szerbi-

„A pásztorok félték. Félünk mi is az ismeretlentől, a kinyíló egektől, a világok közti átjáróktól, mint a születéstől és a haláltól. Az angyalok azt mondják a pásztoroknak, hogy ne féljenek, mert ez az esemény nekik – azaz nekünk, ilyen egyszerű embereknek – szól. A mindenható Isten a mi mezőnkre, istállónkba, irodánkba és otthonunkba „jön el”. Ez nem egy előre felvett üzenet, Isten személyesen hív fel minket.”

ában szolgáló, magyarul is jól beszélő paptestvér. Adott a hívek számára egy köteg magyar nyelvű miserendet, amit kivettem a padokra. Ez segít a liturgia igazi megünneplésében.

Gyermekekből sajnos kevés van, de ezt a keveset is megbecsülöm. A kisebbekkel egészen jól elvagyunk, de sajnos a szülőkkel nehezen születik meg a közös hang. Mert a szülő egyszerűen tehernek érzi azt, hogy felébressze, és szentmisére küldje vagy kísérje a gyermeket. A gyermek pedig tudja, hogy ha a szülő nem jön, őt sem szídjá meg... Én meg elvből nem szídom meg, mert tudom, hogy nem teljesen ő a ludas ebben a kérdésben.

A legnagyobb gond tehát az, hogy a középosztály, akikre építenünk kellene,

szinte teljesen hiányzik. Amúgy négyszáz körüli a létszám, de közülük sokan dolgoznak külföldön, és alig jönnek a templom felé.

– *Pásztorációs munkádban túllépsz a hagyományos „módszertanon”.* Kevés plébánia mondhatja el magáról, hogy saját színjátszó csoporttal rendelkezik...

– Az itthoniakkal a kezdetektől indítottunk egy színjátszó csoportot. Mára egy 15–20 fős mag maradt, ők zömében fiatalabbak, de vannak hetven év körüliek is közöttük. Az utóbbi időben már nem én írom meg a darabokat, hanem együtt gondoljuk ki őket. És a bemutatónemcsak annyiból áll, hogy szóról szóra visszamondunk egy szöveget. Azt, hogy Jézust megkötözték és elvitték, mindenki tudja, sokkal érdekesebb azt érzékelteni, hogy milyen lehetőségei vannak egy megkötözött embernek... És milyen lehetőségei vannak egy koldusnak... Utóbbival kapcsolatosan például karácsony előtt a következőt „játszottuk el”. A „koldus” hosszasan kint ült a templomajtóban, és várta, hogy adjanak neki valamit a betérő emberek. A kabátja alatt persze ott volt egy meleg vizes palack, ami melegítette is, de közben maga alá is tudott csöptögtetni belőle. És akkor jöttek az emberi reakciók... Én pedig kimentem reverendásan, és el akartam hessegetni onnan. Az előadásra érkezők – akik semmit sem sejtettek arról, hogy már rég a darab részesei – kérték, hagyjam a helyén. Így hát bejöttem, és mondtam a bent ülőknek, hogy azonnal kezdünk, csak kis gubanc volt odakinn, amit meg kellett oldani. Akkor a sekrestyéhez szaladt hátulról két beépített emberünk, s riadtan mondták, hogy bejött a koldus a templomba, ki kellene rakni. „Hát ki kell rakni, ez ilyen egyszerű!” – mondtam. A kórusból futottak le emberek, hogy kidobják. És kidobták... Aztán előrementem, megnyugtattam mindenkit, hogy most már kezdjük az előadást. Elkezdődött a darab, jó sziruposan, mígnem egy ponton elkezdtek felállni emberek a padokból: „De plébános úr, mit gondol, hogy ezt nézeti velünk? Maga kirakta a koldust, annak hogy lesz karácsonya? Minket ez nem érdekell!” És a másik ugyanúgy, csak román nyelven. A mellette ülő pedig húzta vissza őt. Aztán ezek a hangoskodók felálltak és kimentek. Én pedig előre jöttem, és nagy ártatlanul megnyugtattam mindenkit, hogy: „Inkább veszítsünk három embert, mint egy szép szinda-

rabot, igaz?” És folytattuk. A legvégén pedig egy nagy, szalmazsáknak látszó zsákból előbújt a koldus, és megérintette a Jézust és Máriát cipelő számár orrát, akiből ember lett, és felemelte őt. És elénk jött a koldus. Hihetetlen döbbenet volt a templomban...

Ezzel kapcsolatban mesélte az egyik család, hogy aznap este az édesanya három tányért tört el egymás után – ilyen mélyen megérintették a történetek. Vette ki és ejtette el a tányérokat...

Aztán olyan is volt, hogy húsvétkor 10-től 11-ig bezártuk a templomajtót, s jeleztük a híveknek, hogy csak 11 órától lehet belépni. Amikor érkeztek, 11 után, ostorcsattogás hallatszott a templomból, ahol egy embert vertek a katonák. Bejövet pedig azt látták, hogy bal oldalt egy ember lóg az akasztófán: Júdás. Egy az egyben olyan volt, mintha valódi ember lett volna. A verés aztán addig folytatódott, amíg mindenki bejött. Nehezen tudták megemészteni ezeket a dolgokat a hívek. Pedig az ostorozás és az akasztás is ott van az evangéliumban... És ott van Mária Magdolna is a saját harcával. Ő naponta hányszor akasztott fel magában embereket?! A kettő párhuzama nagyon érdekes. Aztán nagyon rövid időn belül, talán már húsvét harmadnapján,

„Nagyon fontos kérdés az, hogy mire nézünk ezen az ünnepen, hogy mit lát meg a szemünk. Látjuk-e az Istent hit által, vagy csak az ünnep fényeit, a terített asztalt meg az ajándékokat. Megkaptuk-e Istentől a legnagyobb ajándékot, hogy másféle szívvel, Isten szerint való szívvel látunk?”

az emberek mindent eltűntettek, a szent sirt is...

Advent harmadik vasárnapja előtti egész éjjelen dolgoztunk, hogy másnapra elkészítsünk egy nagy istállóféleséget, benne két ember nagyságú bábuval: az áldott állapotban lévő Máriával és Józseffel. Minden kézzel volt kidolgozva rajtuk. Kézen fogva jöttek felénk azon a vasárnapon és még másfél héten keresztül, ami után egyszer csak a jászol jelent

meg. – Ezek azok a pillanatok, amelyek hatnak. És mostantól kezdem azt érezni, hogy igazi változások történnek az emberekben, ha lehetőséget adunk rájuk. Már nyitottak vagyunk bármire, csak-hogy itthon érezzük magunkat abban, ami a mienk. Úgy érzem, hogy az az öröm, ami éppen egy komédia kapcsán szabadul fel az emberekben, nem istenellenes. Egy hegedűhangverseny ismét csak emeli a lelket. A gyerekszínház is sokat mond a felnőtteknek. Hát így próbáljuk mi megélni az együttlétet – lassú közösségépítés ez, amit nem lehet siettetni.

– *Úgy tűnik neked, hogy – jó bohóchoz hasonlóan – nem akarod tudomásul venni, mi van körülötted. Csak a tisztára rádiózható emberlelkeket látod, egyébbel nem foglalkozol. Így hát – egyébként nagyon helyesen – a mércét meglehetősen magasra állítod...*

– Az én édesanyám is nagyon-nagyon magasra állította a mércét, amikor azt szerette volna, hogy járjak. Pedig én olyan jól feküdtem. Akkor is nagyon magasra állították a mércét, amikor azt várták, hogy beszéljek magyarul. Olyan jó volt hallgatni és mutogatni, mert mindent megcsináltak helyettem. És

akkor kérdelem én, hogy ez magas mércé volt, vagy ez volt a normalitás?

Egyébként mindahhoz, amit mi itt csinálunk, elsősorban nem értelem, hanem szív kell. Az pedig mindenkiben megérintható.

– *Az 1918-as balázsfalvi eseményeknek köszönhetően (is) megpecsételődött e dél-erdélyi falu magyarjainak sorsa, majd fokozta a helyzetet a görög katolikus egyház betiltása, ami az ortodoxia előretörését és további román betelepítést vont maga után. 1972-ben a magyar iskolát is bezárták, így a magyar anyanyelvű emberek is egyre messzebbre kerültek saját anyanyelvüktől és magyar identitásuktól. Ma tehát elrománosodott magyarok között élsz és munkálkods. Hogyan viszonyulsz ehhez a tudathasadós állapothoz?*

– Igen, skizofrén állapot. Sosem tudnék édesanyámhoz más nyelven szólni, mint magyarul. Itt pedig magyar emberek csak akkor értenek, ha románul szólok. Sokszor igyekszem szavak nélkül megértetni magam, nem mindig sikerül. Sokan ismerjük Charles Maurice Talleyrand-Périgord gróf, francia államférfi, diplomata Napóleonnak tett kijelentését: „Felség! Régi szokásuk a magyaroknak, hogy felnéznek nagy-

jaikra, és büszkék múltjukra. Vedd el e nép múltját, és azt teszel velük, amit akarsz.” Itt úgy tűnik, sikerült elvenni a múltat, vagy legalábbis leoltani a vilányt a gyökerek szobájában. Nagyon finoman, tapintatosan, de ugyanakkor határozottan kell a maradék gyökereket újra éltető földbe juttatni. Ezt érzem feladatomnak akár magyarórák közben, amikor anyanyelvünket idegen nyelvként tanítom, akár az immár több mint négy éve sugárzott magyar rádióműsor által. Ez utóbbi kész csoda. Igen, mert Balázsfalván, ahol a magyar szó még mindig sérti a füleket (sok esetben a nevükben magyarokét is!), a Szentlélek segítségével elértük, hogy hetente két alkalommal közel egy órában „magyarul szól a rádió”. Mivel nemcsak a hit ered hallásból, hanem magyarságtudatunk is, ez egy olyan út, melyen járva, eljutunk olyan fülekhez is, akik „csak megszokásból” hallgatják a rádiót. Visszajelzésekből látom, hogy egy-egy műsor után mintha oszolna a félelem a lelkekből. Nagyon mély vágyam, hogy amíg ebben a közösségben és régióban szolgálók, egyre több szív, lélek, elme felszabaduljon béklyóiból, és szabadon merje felvállalni népét, nemzetét, vallási hovatartozását.

– *Magyar nyelvet és hittant tanítasz a túri gyerekeknek. Hogyan fogadta ezt az iskola vezetősége, és hogyan viszonyultak a kérdéshez a gyerekek szülei?*

– Kezdetben nagy volt a lelkesedés, mindenki magyarul akart tanulni, de amikor kiderült, hogy a magyar nyelv nem csupán néhány gyalázkodó, káromló szó helyes kiejtését rejti magában, és hogy bizony nekünk kultúránk, hagyományaink és egy nagyon nehéz nyelvünk is van, szépen „le-koptak” az érdeklődők. Ami érdekes (egyszerre fájdalmas, és csodálatos): olyanok maradtak meg, és tanulnak mind a mai napig, akiknek ősei között nincsenek magyarok. Ők jönnek, és nem állampolgárságra áhítozva, hanem „csak úgy” tanulnak magyarul. Így, hogy megépült a Túri Magyar Ház, egy újabb kihívás előtt állunk éppen most: meggyőzni nagyon sok szülőt, hogy engedje el a délutáni iskolába csemetéjét. A településen csak román tannyelvű iskola van, és a szülők, bár felajánlottuk nekik, hogy a gyerekek szállítását díjmentesen vállaljuk a péterfalvi magyar iskolába, nem vállalták ezt, inkább román iskolába

Kémenes Lóránt negyvenéves lelkipásztor, a dél-erdélyi szórványhoz tartozó Túr falu plébánosa. 2000-ben történt papszentelése után Marosvásárhelyen gyerek- és ifjúsági pasztorációval foglalkozott, majd – Rómában folytatott tanulmányai után, immár nyolcadik éve – ezen az elrománosodott magyarok lakta kis településen szolgál. Olyan helyen, ahol – gondolnánk – könnyen megfásul, rezignálttá válik az értelmiségi ember. Még a pap is. Mert ritka a magyar szó, előregedett a lakosság, és emberileg semmi remény arra, hogy belátható időn belül bármi is változzon. A gyergyószentmiklósi születésű Kémenes Lóránt viszont nem így gondolkodik. Őt a romok nem siránkozásra, hanem építő munkára indítják. Nem ismer lehetetlent. Mert tudja, hogy a tiszta szándékkal, önzetlenül végzett munkán ott a Teremtő áldása. Ilyen hittel fogott hozzá maroknyi emberével temploma rendkívül igényes külső és belső renoválásához, ilyen hittel kezdte el a túri gyerekek és felnőttek magyar nyelvre tanítását, így indított magyar adást a színromán balázsfalvi rádióban, ez mozgatja, amikor évente több száz gyermeknek kínál színvonalas programot a saját borzonti telkén működtetett táborban, és ez mozgatta az egykori magyar iskola épületének visszaszerzésekor és annak – a templomhoz hasonlóan: saját kézzel (is) végzett – teljes felújításán való munkálkodásakor, majd a magyar kulturális központ (Magyar Ház) létesítésekor is. Közösségépítő ember, igazi jó pásztora övéinek. Erről nemcsak a templomot egyre nagyobb számban megtöltő hívei, de a Türben megkérdezett emberek mindegyike így nyilatkozott.

Kémenes Lóránt szórványban kifejtett „ébresztő” tevékenységét az elmúlt években Jakab Antal-émlékdíjjal, a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével jutalmazták, szülővárosa pedig a Gyergyószentmiklós Szellemi Nagykövete címet adományozta neki.

írásták őket. Skizofrén helyzet, hogy színmagyar családok gyermeke kényelmi szempontból román iskolába jár, ezáltal naponként elvágvá egy-egy hajszálgökerét önazonosságának, hovatartozásának. No innen kell fordítanunk. És erre mondják, hogy micso-da küzdelem lehet ez... Én nem szeretek küzdeni, mert akkor általában vér folyik. Nem valaki ellen kell küzdeni, mert attól nekünk nem lesz jobb. Ha valaki ellen mégis küzdenem kell, az a saját gögöm. Nem küzdeni kell a megmaradásért, hanem megélni azt az ajándékot, amit a magyarságunk értékei adnak. Ezeket folyamatosan kell kicsomagolni és adni belőle, hogy nehogy „ránk rohadjon”. Az erdélyi magyarok rákfenéje a szórványban is, hogy saját maguknak halmoznak, majd ahelyett, hogy adnának, kidobálják. Élni kell! Ha megbékélünk, szorosabban élhetünk egymás mellett. Mert élni nem harc, hanem ajándék.

– *Milyen gondolatokat fogalmazol meg a szórványoktatással kapcsolatban?*

– Alapvetően azt, hogy hit nélkül nem sokat ér. A hit nagyon személyes mindenki számára, annyira az intim szférához tartozik, hogy ezt legtöbbször ki sem tudjuk mondani. Ugyanakkor nem piacosiható. Úgy látom, sokan össze-tesztesztenek egy bizonyos vallásosságot a hittal. Ingyen kapott ajándékként kezelem, és ha úgy tudom beépíteni az életembe, hogy más területeken is átragyog, akkor hozzájárul ahhoz, hogy értékesebb ember legyek. Ennek a hitnek az alapja a feltámadás. A benne való hit és annak népi és nemzeti szintre való lebontása a szórványoktatás kulcs-pontja. A feltámadás nem tőlünk jön, és ez a jó benne. Mi ebben a folyamatban csak partnerek lehetünk. Én tudom, most már egyre világosabban érzem és látom, hogy az én személyes jelenlétem itt ahhoz hasonlítható, ami a kórház intenzív osztályán történik: nem kérdik meg a beteget, hogy adjanak-e infúziót, vagy sem, hanem egyszerűen beszúráják a tűt a vénába. Ha magamat valahol el kellene helyezni ebben az állapotban, akkor azt mondanám, hogy ez a tű vagyok, ami szúr, mese nélkül szúr, viszont egy olyan parányi cső is egyben, amelyen keresztül élet áramlik a szervezetbe. Próbálok átengedni magamon és továbbjuttatni azt, amit kapok. Ennél több feladatom és szerepem itt nincs.

– *A magyar nyelvet felnőtteknek is tanítod. Ezzel kapcsolatban milyen tapasztalataid vannak?*

– Igen, igyekszem tanítani. Hályogkovács vagyok, olyan, aki szereti anyanyelvét, lehetőség szerint műveli is azt, de akinek nincs „pedagógiai modulja”. Ezért bizonyára sok nyelvész megkövezne, ha látná-hallaná, miként igyekszem megértetni egy-egy nyelvi fordulatamat, vagy egész egyszerűen a hol és hová kérdéseket, no meg az azokra adott válaszokat.

Ebbéli tevékenységem is szúrja még mindig néhány ember szemét, a kitett plakátokat rendszeresen letépi, pedig két nyelven hívom a tanulni vágyókat.

Valljuk be becsülettel, egyikünk sem lelkesedik azért (ha csak nem kábító-szerfüggő), hogy őt szúrják. Pedig tudván tudja mindegyikünk, hogy bizonyos gyógyítások tú által a leghatékonyabbak. Erre már utaltam az előbb... Azonban ki kell mondanom, sajnos még mindig vannak, akik bár látják, hogy teljesen „bacilusmentes” ez a tű, és nem valaki ellen, hanem a mi immunrendszerünk erősítésére szolgál, mégis azt próbálják híresztelni, hogy fertőzőtt, és ne engedjék, hogy fertőzzön. Ez azonban a félelem hangja, ami nem hogy nem hiteles, de egy egészséges kapcsolatrendszerben ember és ember, Isten és ember között elképzelhetetlen is.

Azért persze változásokat is hoz ez az új szellő. Talán a legmélyebb változás az, hogy egyre többen hagyják magukat megsimogatni, hagynak belépni az ő intim szférájukba. A kapcsolatunk nem egy felszínes plébános-hívó viszony, ami egy rideg irodában zajlik, ahová a hívek csak azért jönnek, hogy kifizessék az egyházadót. Amúgy ettől el is határolodom, én nem vagyok adóhivatalnok. Én azért vagyok itt, hogy beengedjek embereket a szívembe, és bekopogjak szívekbe. És azt látom, hogy most már van jó néhány olyan szív, aki beengedett nemcsak engem, hanem azokat is, akik idejönnek, mert hallották, hogy itt valami történik. Számomra nagy öröm, hogy vannak olyan családok, amelyek – főleg ünnepeink, rendezvényeink idején – idegeneket is befogadtak, elszállásoltak egy-két éjszakára. Betlehem óta tudjuk, hogy nem könnyű szállásra, befogadásra lelteni. Itt sem. Pedig nem kis házak vannak erre felé... És olyan jó látni, hogy ahol kinyílnak az ajtók, oda élet költözik.

Türben szinte kizárólag vegyes családokról beszélhetünk, pontosabban

egynyelvű családokról, ahol a magyar házaspár önként adja fel nyelvét, identitását, miközben ma már nem kényszeríti erre senki. Örülnek, ha valódi vegyes családokról beszélhetnek, ahol a gyermek két nyelvet, két kultúrát sajátít el. Nem ez történik, a magyar nevű gyermek szégyenkezve mondja a nevét, mert nem tudja úgy kiejteni, mint a nagyszülei. Teher lett neki az, hogy ő magyar (is). Itt tehát teljes egynyelvűségre vagyunk utalva, ami nem méltó a hétszáz éves múltunkhoz. Bízom abban, hogy nagyon apró, de tudatos, kitartó lépésekkel vissza tudjuk csempészni a magyar nyelvet. A szórványban leggyakrabban azzal a felfogással találkozom, hogy ehhez a gyerekeket kell „megfogni”. Én ezt cáfolom. Nem tudok a gyerekekre építeni mindaddig, míg a családban lévő „ősgyökereket” nem győztem meg arról, hogy amit ő továbbad – ami a gyökérből fölmeleg a száron át az ágakba és a levelekbe –, az magyar kell legyen. Éppen ezért nagyon fontosnak tartom a hetven év fölöttiek lelki gondozását. Ők a nagyszülők, akik még képesek arra, hogy a hazaérkező unokához magyarul szóljanak.

– *A magyar kultúrát rohamosan felejtő türi magyaroknak (és a környékelieknek) pár év alatt Magyar Házát „adományoztál”. Talán nem is kellene az idézőjel, hiszen ennek gondolata benned született, a visszaszerzési, felújítási munkálatokhoz és a felszereléséhez saját munkádat is javában hozzáadtad. Kérlek, beszélj el ennek az impozáns, multifunkcionális épületnek a közelmúltbéli történetéről!*

– Bő hét éve élek Türben, és azóta tanulom a helyet, az embereket, a türi nyelvet... Igen, mert magyarul próbálunk beszélni, de valahogy mégis türiesre sikeredik a megszólalás. Ez nem csángó keveréknyelv, bár ilyen is fellelhető, hanem egy sajátos szókinccs, amit nem ért az, aki nem itt él. Érdekes, hogy már a pár kilométerre lévő péterfalviak sem értenek minden Türben használatos szót. Csak egy példa: „(be)csempelni” azt jelenti: becsomagolni.

Szóval ebben a régióban élek... Bár romos kép fogadott, és nemcsak a falak voltak ilyenek, mégis valami/valaki azt mondta bennem: jó helyen vagy itt, Lóri. Ne kezd keseregni, siránkozni, végképp ne sajnáltsd magad. Én pedig hallgattam erre a hangra, és szépen, egymás után jött annak visszaigazolása, hogy ez a hang nem eltérített, hanem erőt, bizalmat, önbizalmat, hitet adott. Azóta is ez

a hang – ha éppen valami zajom el nem nyomja – az igazi, akihez jó visszatalálni elcsángálásaim után. Miután a templomot teljesen felújítottuk, ezáltal visszaadva sokak önbecsülését is (hiszen sokan így csúfolták a magyar katolikusokat: „a templomotok is romhalmaz”), szóvá tettem nagy álmomat: szerezzük vissza, és lakjuk be a volt magyar iskola épületét. Ekkor éreztem meg, hogy az álmodást sem lehet erőltetni. Ha szabadon jön, csodák kísérik, ha nem, akkor az édes alvás feledtet minden vágyat és igényt. Minden új csak veszélyforrást jelent, szembekerülést a hatalommal, és ezt kerülni kell a mesterséges békés egymás mellett élés reményében. Egy-két emberrel nem adtuk fel az álmodást, és öt kemény év után, amikor túléljük a fenyegetések és ellehetetlenítési kísérletek sorát, eljutottunk oda, hogy rácsodálkozunk: álmunk úgy vált valóra, hogy közben megerősödött hitünk, megfiatalodott lelkünk, felfrissült lelkesedésünk. És nem erőltetett, de természetes, szép öröm költözött oda, ahová sokan egészen mást szántak: folyamatos félelmet, rettegést, meghunyászkodást, besimulást.

Amikor felteszik nekem a kérdést, hogy milyen a helyzet jelenleg Türben, azt mondom:

„Süt a nap!” Úgy érzem, újra kezdünk beépülni ebbe a közösségbe. Ez sokaknak nem tetszik, de meg kell értsék, nem ellenük dolgozunk, nem tőlük veszünk el, hanem magunknak adunk azzal, hogy magyar módon élünk.

– *Közeleg a szeretet ünnepe. Milyen gondolatokkal készülsz rá?*

– Nagyon fontos kérdés az, hogy mire nézünk ezen az ünnepen, hogy mit lát meg a szemünk. Látjuk-e az Istent hit által, vagy csak az ünnep fényeit, a terített asztalt meg az ajándékokat. Megkaptuk-e Istentől a legnagyobb ajándékot, hogy másféle szívvel, Isten szerint való szívvel látunk?

Tudom, hogy karácsonykor elsősorban arról szoktunk beszélni, hogy a jó milyen hatalmas, milyen óriási, és hogy azt Isten milyen dicsőséges, de azért a hétköznapi életvitelünkben sokszor a jó nagyon le tudjuk értékelni. Pedig azt a jelentéktelennek tűnő jó és kincset, amit mindannyian hordozunk, nagyon fontos lenne értékelnünk, mert abból nagyon sok élet fakadhat mások számára is.

Isten azért lett emberré, hogy az Istent és az embert egyben láthassuk. Karácsony éjszakájának a titka: a

kapcsolat – ahogyan az Isten és az ember kapcsolatban vannak egymással. A kapcsolatnak a föltárása visz bennünket tovább. Ezért nem elégséges, ha csak külön látjuk az Istent és az embert, vagy csak egy közös képre helyezzük őket, fontos, hogy mi történik, mi történhet köztük. A karácsonyi örömhír tehát Isten és ember egysége.

• Kémenes Lóránt elsőáldozói körében

Azt látjuk, hogy a pásztorok féltek. Félünk mi is az ismeretlentől, a kinyíló egetől, a világok közti átjáróktól, mint a születéstől és a haláltól. Az angyalok azt mondják a pásztoroknak, hogy ne féljenek, mert ez az esemény nekik – azaz nekünk, ilyen egyszerű embereknek – szól. A mindenható Isten a mi mezőnkre, istállónkba, irodánkba és otthonunkba „jön el”. Ez nem egy előre felvett üzenet, Isten személyesen hív fel minket.

A pásztorok reakciója olyan gyors, mint amilyen gyakorlatias: „menjünk Betlehembe!” Az angyal üzenetének ereje van; megmozgatja az embereket. A bölcs emberekkel ellentétben a pásztorok nem visznek ajándékot Krisztusnak. Ők egyszerű koldusok, mint mi. Úgy mennek, hogy a körmük alatt és a lelkükben fekete kosz van. Azért mennek, hogy befogadjanak, és nem hogy alkudozzanak; hogy csodáljanak és nem azért, hogy megértsenek. Azért mennek Betlehembe, hogy a térdükre essenek – hogy beteljesítsék a végső célját mindannyiunk teremtésének.

– *Milyen szeretetünnepi üzenetet van a mai erdélyi magyarokhoz?*

– Néhány éve egy templomban misztériumjáték zajlott, pásztorjáték. Az egyik oszlopnál állt egy idősödő férfi, karjaiban egy körülbelül egyéves kisfiúval. Nem beszélt még az a kisfiú, csak meredten nézte a nagypapját, és simogatta az arcát. Zajlott a miszté-

riumjáték, de ez a kicsi fiú egészen lenyűgözve nézett a nagypapára, és meg-megsimogatta az arcát. A nagypapa pedig lenyűgözve nézett vissza a kis unokájára, és szinte meg is szűnt minden más a számukra.

Ez a pici baba, akire mi azt mondjuk, hogy Jézus Krisztus, a világ Megváltója, úgy kezdi az eljövételét ebbe a világba, hogy nem is tud beszélni. Ezért aztán, ha mi elég érzékennyé szeretnénk tenni a szívünket Isten felé, akkor ne a beszédét várjuk, hanem a simogatását. Mert talán éppen ez az éjszaka arra hív bennünket, hogy még a beszéd előtti finomságra tegyük érzékennyé a szívünket. Arra, ahogyan Isten megérint bennünket. Ez az érintés pedig elég lehet arra, hogy mozduljunk, hogy elinduljunk, hogy válaszoljunk erre az érintésre. Isten emberré lett – mi, magyarok is váljunk már végére emberekké!

OZSVÁTH JUDIT

Iskolák veszélyben – oktatási helyzetkép

Az elmúlt hetekben a romániai magyar sajtóban többször felmerült a romániai magyar oktatási stratégia kérdése. Sikeres stratégiát azonban csak tényekre alapozva lehet készíteni. Az Iskolák Veszélyben program keretében (www.iskolakveszelyben.ro) az elmúlt két évben több vizsgálat és kutatás készült azon magyar oktatási helyszínekről, amelyek fennmaradása érdekében a következő években külö-

– Az aránynövekedés elsősorban a tömbösödés jelenségének köszönhető, ami azt jelenti, hogy az erdélyi magyarság egyre nagyobb része olyan településekre „szorul vissza”, ahol súlya lehetővé teszi az etnikai reprodukciót. A tömbösödés nem csupán a Székelyföld erősödését jelenti, hanem a szörványmegye-ken belül is megfigyelhető, hogy a jobb etnikai térszerkezettel rendelkező települések, kistérségek „erősödnek meg”, itt kevésbé drasztikus a magyar lakosság fogyása. Egy másik jelentős oka a magyar nyelvű oktatás aránynövekedésének, hogy a magyarok és a románok korstruktúrája közötti eltérés csökkent az elmúlt évtizedben, elsősorban a kivándorlás etnikai kiegyenlítésének köszönhetően. Harmadrészt az emelkedés annak is köszönhető, hogy egyre nő a magyar oktatáson belül a nem „népszámlálási magyarok” aránya: egyfelől magyar anyanyelvűek, akiket a népszámlálások időpontjában más nemzetiségűnek regisztráltak (romák, svábok, románok), másfelől nem magyar nyelvűek (bár utóbbiak elsősorban az óvodákban).

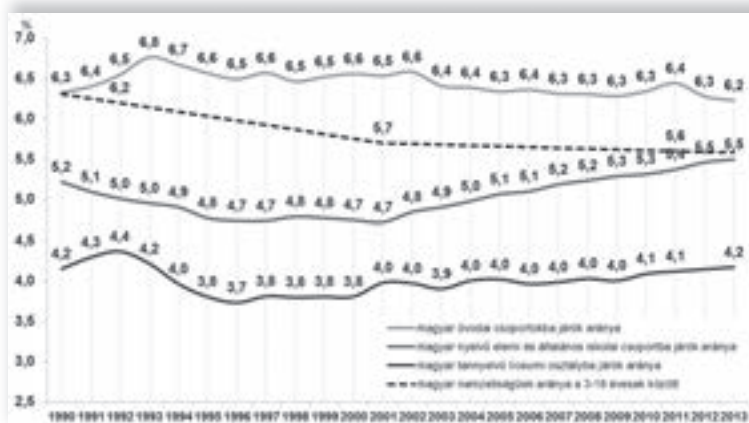
– Az arányokat tekintve pozitív tendencia ellenére az oktatásban résztvevők aránya még mindig elmarad a magyar iskoláskorúak népességen belüli súlyától. Figyelembe véve azt is, hogy a magyar anyanyelvűek száma magasabb a magyar nemzetiségűeknek regisztráltaknál, az alapfokú oktatásban nem anyanyelvükön tanuló magyar gyerekek aránya jelenleg 12-14 százalék közöttire becsülhető.

– A román nyelven tanuló magyarok aránya regionálisan jelentős különbségeket mutat. Temes és Szeben megyékben a magyarok csupán egyharmada, Máramarosban fele, Hunyad és Arad megyékben mintegy kétharmada folytatja anyanyelvén alapfokú tanulmányait.

– A magyar óvodai csoportokba járók aránya folyamatosan meghaladja a magyarság arányát az adott korcsoportban, ennek egyrészt az lehet az oka, hogy a magyar gyermekeknek az országos átlagnál feltehetően nagyobb hányadát íratják be óvodába. Emellett a magyar óvodai csoportok esetén az abszolút számok stabilitása tűnik egy lényegi elemnek: ha kiszűrjük az előkészítő osztály hatását, megállapítható, hogy a magyar óvodai csoportokban tanulóinak száma 1996 óta stabilan 40 és 43 ezer között van. Az óvodába járatás általános elterjedésén túl a magyar óvodások számának viszonylagos állandósága annak a jelenségnek köszönhető, hogy ezen a szinten a legmagasabb a népszámlálások alkalmával nem magyarként regisztrált gyerekek aránya a magyar oktatásban. Ez a jelenség különösen tömegessé vált néhány szörványmegyében (pl. Temes).

– A magyar óvodások stabil száma, illetve az alapfokú képzésben résztvevők folyamatos csökkenése ugyanakkor felhívja a figyelmet a tannyelváltás jelenségére is. A statisztikai adatokból is egyértelműen kiderül, hogy a nyelvváltás már iskolába iratkozáskor jelentős mértékű, és a magyar nyelvű oktatás színéről szintre zsugorodik.

A tanulmány letölthető a www.iskolakveszelyben.ro honlapról, a tanulmányok menüpont alatt.

- Magyar nyelven tanuló óvodások és diákok aránya a magyar nemzetiségű 9–18 évesek arányához viszonyítva oktatási szintenként. Románia, 1990–2013

nös erőfeszítésekre, célzott támogatásokra lenne szükség.

A program keretében megjelent „közoktatási helyzetkép” azonban nem ezekkel a veszélyeztetett oktatási helyszínekkel foglalkozik, hanem statisztikai adatok alapján tekinti át a romániai magyar közoktatás főbb adatait 1990 és 2013 között. A szövegben a szerzők röviden, közérthetően bemutatják a főbb tendenciákat, összevetik a magyar oktatásra vonatkozó adatokat az országos és a román nyelvű oktatás adataival, illetve a népszámlálási adatokkal. A jelentés második felében külön bemutatásra kerülnek a főbb tendenciák Székelyföldön, Partiumban és a szörványmegyékben.

A Barna Gergő és Kapitány Balázs kutatók által készített jelentés legfontosabb megállapításai a következők:

– Az alapfokon (elemi és általános iskolában) magyar nyelven tanulók száma folyamatosan és nagymértékben, de a magyar lakosság arányának csökkenésénél valamivel kisebb ütemben esett vissza 1990 és 2012 között. A 2012-ben megfigyelhető növekedés oka csupán egy oktatásszerkezeti változás, az előkészítő osztály bevezetése.

– A létszámcsökkenéssel szemben a magyar nyelvű alapfokú oktatásban résztvevők aránya növekedést mutat az utóbbi tizenkét évben. Ez, figyelembe véve a magyar közösség demográfiai súlyának enyhe csökkenését, egyben feltehetően azt jelenti, hogy a magyar gyerekek egyre nagyobb aránya végzi anyanyelvén tanulmányait.

Az UNICEF szerint 350 ezer gyereket hagytak itthon külföldön munkát vállaló szülei

Felkarolnák a magukra maradt gyerekeket

Akciótervet dolgozott ki a magukra hagyott gyerekek számára a Hargita megyei tanfelügyelőség, a szakhatóság összesítése szerint a székelyföldi megyében több mint kétezer gyermeknek dolgoznak külföldön a szülei. Ők a tanintézetekbe járó Hargita megyei gyermekek 4,4 százalékát teszik ki. Az esetek mintegy 15 százalékában mindkét szülő határon túl keresi meg a kenyeret, csemetéiket a nagyszülőkre, más rokonokra bízta, de olyan eset is van, mikor a szomszédot kérték meg, vessen rá egy pillantást.

Balánbánya az élen

A Hargita megyei tanfelügyelőség adatai szerint a 2014/2015-ös tanévben a székelyföldi megyében összesen 2380 óvodás és iskolás gyermek szülei dolgoznak külföldön. A legtöbb érintett az elemisták között van, 660, ugyanakkor 338 óvodást, 627 felső tagozatos, 653 középiskolást, 102 szakiskolást érint még a jelenség. Többségüknek az édesapja vállalt külföldön munkát, az esetek 57,9 százalékában ő az, aki határon dolgozik, de az sem ritka, hogy az édesanya keresi a határon túl a betevőt, az esetek 26,9 százalékát ez jellemzi. Kisebb arányban, az esetek 15,1 százalékában mindkét szülő külföldön dolgozik, itthon hagyva gyermekét. A szülők zöme Angliában, Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Spanyolországban vagy más európai országban dolgozik, de olyan is akad, aki jóval távolabb, Kanadában, Irakban keresi meg a betevőt.

Az itthon maradt gyermekekre legtöbb esetben a nagyszülők vigyáznak, de olyan is akad, akit nagynénjénél, nagybátyjánál, családi barátoknál helyeztek el. Olyan esetről is tudnak az illetékesek, amikor a nagyobb testvér vigyázott a kisebbre, de az is előfordult, hogy a gyermek egyedül maradt, így végül gyermekotthonba került. A megye települései közül Balánbányáról került ki a legtöbb külföldi munkavállaló, de Parajdrol, Maroshévízről, Gyergyóremetéről, Csíkszeredából, Gyergyóditróból, Székelykeresztúrról,

Székelyudvarhelyről, Zetelakáról is sok szülő dolgozik határon túl.

Érzelmi támogatást biztosítanának

Bartolf Hedvig főtanfelügyelő a témában tartott sajtótájékoztatóján arra hívta fel a figyelmet, hogy az előző évekhez viszonyítva idén nőtt azon gyermekek száma, akit magukra hagytak külföldön munkát vállaló szülei. Elmondta, munkacsoportot hoztak létre, és intézkedési tervet dolgoztak ki az egyedül maradt gyermekek támogatására. Ebben rámutatnak, hogy az itthon maradt gyermek elhagyásként élheti meg a vele a történeteket, ez bizonytalanságérzethez, depresszív állapothoz, agresszív vagy indifferens magatartáshoz vezethet, csökkenhet a koncentrációképesége, elveszítheti érdeklődését a tanulás iránt, romolhat iskolai teljesítménye, elszigetelheti magát a többiektől, nem talál motivációt. Nem ritka esetben magatartási zavarok alakulhatnak ki, rossz társaságba keveredhet, ami nyomán az iskolaelhagyás veszélye is fokozódhat. A külföldön dolgozó szülők gyermekeinek speciális igénye van az érzelmi támogatásra, egyéni megközelítésre van szükség esetükben, és tanácsokkal kell őket segíteni, mutatott rá a főtanfelügyelő. Hozzátette, az akcióterv keretében nemcsak az érintett gyermekeknek nyújtanak tanácsadást, hanem azoknak is, akiknek a gondjaira bízta őket, ugyanakkor a közösségi érzést erősítő iskola utáni tevékenységekbe is bevonják az érintett diákokat.

Hiányos statisztikák

Több száz gyerek szülei vállaltak munkát külföldön Kovászna megyéből is. Keresztély Irma főtanfelügyelő elmondta, felmérésük szerint 624 iskolás gyerek szülei dolgoznak külföldön, az óvodáskorúakról viszont nem készült hasonló összesítés. A gyerekeket általában a nagyszülőkre, rokonokra bízta, de Bodzaforduló környékén az is gyakran előfordul, hogy a szomszédokat kéri meg, hogy néha nézzenek rá a magukra maradt kiskorúakra. Ezek a gyerekek általában mindent megkapnak a szüleiktől, de az apa és az anya állandó jelenléte

pótolhatatlan, és súlyos lelki problémákat okozhat, mutatott rá a szakember.

Buja Gergely szociológus, a SEEMIG migrációs kutatási program sepsiszentgyörgyi vezetője arra hívta fel a figyelmet, hogy a hivatalos adatok szerint Romániában több mint 80 ezer gyereket hagytak magukra a szülei, amikor az országhatárokon kívül vállaltak munkát. A valóság azonban ennél szomorúbb, az UNICEF adatai szerint mintegy 350 ezer romániai kiskorú kénytelen nélkülözni édesanyját vagy édesapját, egyharmaduknak, tehát több mint százezer gyermeknek, mind a két szülője külföldön dolgozik. „Ez a helyzet rengeteg problémát okoz, iskolapszichológusok próbálják ezeknek a gyerekeknek a sorsát egyengetni” – mutatott rá Buja Gergely. A magukra maradt gyerekek felkarolására Kovászna megyében is akad példa, tavaly például a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Gimnázium diákjai szerveztek délutáni foglalkozásokat magukra hagyott társaik számára.

A hivatalos statisztikák hiányos voltát az magyarázza, hogy bár a szülők kötelesek bejelenteni, ha magukra hagyják gyerekeiket, a hatóságok nem kéri számon ennek elmulasztását. A 2006/219-es kormányrendelet előírja, hogy a szülőknek az önkormányzatnál kell jelenteni, ha külföldre mennek dolgozni, és azt is közölniük kell, hogy távollétükben kire hagyják gyerekeiket. A polgármesteri hivatalok ez alapján kiállítanak egy igazolást, amit fel kell mutatniuk a határátkelőnél. Azonban a törvény nem bünteti ennek elmulasztását, és a határőrök sem kéri a papírt, így a statisztikák nem valósak. A szakértők szerint szülői felügyelet hiányában ezeknek a gyerekeknek a sorsa gyakran megpecsételődik, iskolakerülővé válnak, rossz társaságba keverednek. Az iskolapszichológusok úgy vélik, jobban fel kell hívni a közvélemény figyelmét az immár társadalmi jelenségné is nevezhető problémára.

PAP MELINDA

„Azért jó a karácsony, mert mindig elmegyünk hógolyózni, és Jézus megszületik”

Hogy készülnek karácsonyra, miért várják az ünnepet, és mit kértek az angyaltól? – ezekre a kérdésekre válaszoltak Kristó Irén tanítónő tanítványai, a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános Iskola 2. B. osztályos diákjai.

Jó cselekedeteket teszünk, sokat segítünk otthon. A szőnyegporolásban még nem vagyok olyan jó, de segítünk megteríteni az asztalt, gyertyát gyújtani. Azt szeretem a karácsonyban, hogy ilyenkor születik meg Jézus. Még nem írtam levelet, de már tudom, hogy mit kérek: egy fókát.

Gál Ede

Feldíszítjuk a házat, várjuk Jézuskának a születésnapját, jó cselekedeteket teszünk. Segítünk anyának főzni, mamával szoktunk sütni. Egy pufi állatkát kérek az angyalkától. Az a legjobb a karácsonyban, hogy mindenki ünnepel, és mindenki boldog.

Darvas Karina

Feldíszítjuk a házat, jók vagyunk. Én mosogatni szoktam, porszívózok, megvetem az ágynak. Azt szeretem a legjobban a karácsonyban, hogy megszületett Jézus, mert ő volt az, aki megszabadította az embereket attól, hogy ne utálják Istent. Elektromos vonatot kérek az idén karácsonyra.

Csíszér Dávid

Én mindig segítünk apának a hólapátolásban. A sütésben-főzésben nem sokat segítünk. A karácsonyfát szeretem a legjobban karácsonykor, mert mindig vannak gömbök, csillagok, az nagyon szép, amikor elhozza az angyal. Az idén legót kérek az angyaltól. Levelet szoktam írni neki, és kiteszem az ablakba, és onnan elviszi.

Ferencz Ádám

Segítünk anyának megteríteni az asztalt, ha a kistestvérem nem hagyja anyát, akkor hívom játszani. Segítünk apának megeztetni az állatokat, és rendet csinálunk a szobában. Karácsonykor feldíszítjuk a házat. Az a jó karácsonykor, hogy min-

denki örül, és hogy együtt lehetek a családdal. Az angyalkától egy könyvet fogok kérni, az a címe, hogy *Kezdődjék a buli*. Igazából ez egy sorozat, olyan, mintha kézzel írta volna valaki.

Nagy Boglárka

Mindig elmegyünk otthonról, amikor jön az angyal, hogy tudja bevenni a karácsonyfát. Ha bevitte, akkor feldíszítjuk, és utána még odahozza az ajándékokat. Adventkor meggyújtjuk az első gyertyát, majd a másodikat és harmadikat, és akkor jön a karácsony. Azért szeretem a karácsonyt, mert mindenki boldog és együtt van a család. Egy korcsolyát szeretnék idén kérni.

Lurcz Ákos

Készítünk adventi koszorút, és elmegyünk a nagy karácsonyfához. Szoktam segíteni a konyhában. Csinálunk egy kicsi házikót pálcikákból, és annyi gyufaszálat teszünk bele, amennyi jót tettem, s amennyi rosszat, annyit kivészek. Egy új korcsolyát kérek az angyaltól. Nagyon szeretem a karácsonyfát, mindig nagyon jól néz ki.

Antal Áron

Rendezek a szobámban, feldíszítjuk a házat, segítünk a konyhában főzni, sütni, kedvencem a mézespogácsa. Karácsonyra síszerűveket kérek – az a legjobb a karácsonyban, hogy az angyal hoz ajándékokat.

Tepuc Tünde

Mi elmegyünk otthonról sétálni, mielőtt jön az angyal. Előtte még sütünk sütit. Azt csináljuk még, hogy Dáviddal, a testvéremmel bemegyünk a gyerekszobába, és ott társasjátékozunk, és közben eljön az angyal. Az ajándékokat szeretem a legjobban a karácsonyban. Az idén egy nagykerékű rollert kérek, négy Mi

Micsoda sorozatot és egy társasjátékot. A levelet kiteszük az ablakba, s elviszi.

Dobri Attila

Feldíszítjuk a házat, elmegyünk otthonról. Már tudjuk, hogy azalatt beoson az angyal. Szeretném, ha Star Wars-os legót hozna az angyal idén. A legjobban a boldogságot szeretem a karácsonyban.

Lőrincz Tamás

Karácsonykor elmegyünk otthonról, megvárjuk, amíg jön az angyal, és lerakja az ajándékokat. Megyünk máshoz, és onnan haza. Akkor már ott van a karácsonyfa. Szoktam segíteni is otthon a készülődésben, rendbe rakom a szobámat, anyukámnak segítünk szőnyeget porolni. Azért várom a karácsonyt, mert a karácsonyfa nagyon szép, és mindenki boldog. Szeretném, ha az angyalka hozna egy lovas könyvet és gyöngyöt.

Pál Andrea

Karácsony napján apával el szoktunk menni misére, mikorra hazaelérünk, kész van a karácsonyfa. Ezután megnezzük, hogy mik az ajándékok. Előtte segítünk otthon: egyszer-kétszer leviszem a szemetet, rendet rakok, anyunak segítünk sütni-főzni. Szeretem ilyenkor, mert jó cselekedeteket lehet csinálni, és kapunk ajándékot. Még nem tudom, hogy idén mit kérek az angyalkától.

Farkas Gábor

Segítünk, szót fogadok mamának, én adok enni a kutyának. Azért várom a karácsonyt minden évben, mert lesz a gyertyagyújtás, jön az angyal, és előtte a Mikulás, és azért is várom, mert akkor születtem pont, amikor jön a Mikulás. Az angyalkától még nem tudom, hogy mit kérek.

Fejes Tímea

Mi úgy készülünk a karácsonyra, hogy mikor jön az angyal, elmegyünk otthonról, meggyújtjuk a gyertyákat, mikor eljön az idő. Apumnak szoktam segíteni fát hordani, anyunak a konyhában mosogatni. Sütit is sütünk, a kedvencem a Részeges Izidor. Azért várom a karácsonyt, mert akkor született Jézus, és meg tudjuk ünnepelni.

Tamás Bence

Azért jó a karácsony, mert mindig elmegyünk hógolyózni, és Jézus megszületik. Szeretném, ha az anyuka hozna egy biciklizésről és egy plédet.

Ötvös Károly

Karácsonykor feldíszítjuk a karácsonyfát és sütünk sütit az anyukának és a Mikulásnak. Szoktunk rakni égőket a házban, és segítünk anyának mindenben. Takarítani és a sütésben is, és amikor levest főz, akkor is szoktam segíteni. Karácsonykor boldogok lehetünk, együtt lehet a család, és akkor minden jó. Szeretnék társasjátékot és kifestőt kapni idén, mert szeretek festeni.

Sincă Alene

Feldíszítjuk a fát, átme-
gyünk mamámhoz, vagy nagyatatámhoz. Egy házban lakunk a mamával, de egyszer hozzánk jön az angyal és utána mamához. Mikor mamától visszamegyünk, akkor már ott vannak az ajándékok. Idén egy kisebb rajztömböt kérek és mindenféle rajzfelszerelést.

Lupean Erik

Az anyától idén kérek egy olyat, mint a Play Mobil, és kértém egy filmnek a cédéjét és egy tabletet. Feldíszítjuk a fát, elmegyünk meghallgatni a pap bácsit és elvenni a csomagokat, és mikor hazamegyünk, ott vannak az ajándékok a karácsonyfa alatt. Ilyenkor segítünk apukámnak ellápolni a havat, és anyának segítünk mézeskalácsot sütni, és még megetetem az állataimat. Van cicám, kutyám, sok nyuszim és tyúkjaim.

Lázár Sarolt

Elmegyünk mamáékhoz, mert ott már hamarabb jön az angyal, hamarabb elhozza oda a fényőt. Megyünk majd hozzánk, és ott ünnepeljük a karácsonyt, az egész család ott szokott lenni. Karácsony azért jó, mert Jézus akkor született, és akkor van az egyik legnagyobb ünnep. Az anyukától egy társasjátékot kérek.

Szócs Botond

Mikor készülünk a karácsonyra, akkor jön az anyuka, mi elmegyünk otthonról a mamáékhoz, anyu otthon kell maradjon, hogy süssön-főzzen. Mi várunk, várunk, aztán elhozza az anyuka a fát, felöltözteti, és az ajándékokat alája teszi. Hazamegyünk, minden fénylik, kibontjuk az ajándékokat. Egy kisbabát és egy Filly pónit kértém az anyától, neki hamarabb megírtam a levelet, mint a Mikulásnak.

Santa Blanka

Még nem tudom, mit szeretnék kérni, kigondolom addig. Azért várom a karácsonyi időszakot, mert tudok szánkozni, vakáció is van olyankor. S más a hangulat ilyenkor, mint máskor, ünnepibb.

Bogács Zsombor

Mi úgy készülünk karácsonyra, hogy mamáékkal elmegyünk a templomba, addig anyu otthon marad és süt-főz. Amikor hazaérünk, akkor az ablakból látom a fényeket. Vacsorázunk, és kibontjuk az ajándékokat. Még nem írtam levelet, de szeretnék egy tévét vagy laptopot, mert egy tévénk van, és mindig vitatkozunk rajta. Ez egy régi történet, hogy Jézuska megszületett, és ez jó.

György Réka

Lehozzuk az emeletről a karácsonyfát, kirakjuk a nagyszobába, aztán megnézzük, hogy az anyuka elvitte-e a levelet. Elmegyünk tatámmal sétálni, anya otthon marad, és mikor visszaérünk ott vannak a fa alatt az ajándékok. Elmegyünk valahová vacsorázni,

és mikor hazaérünk, kibontjuk az ajándékokat. Karácsonykor születik meg a kis Jézuska és akkor lehet segíteni a szegényeken. Egy videojátékot szeretnék karácsonyra.

Rákosi-Seiwarth György

Úgy készülünk, hogy sütünk sok mindent, sütit, anya tudja hogy kell sütni a muffint, és én is szoktam segíteni: én nyalom ki a tálal. Én adom neki a muffinsütőhöz a papírokat. Takarítunk, főzünk. Karácsonykor meghozza az angyal az ajándékokat, együtt van a család, és én szoktam karácsonyi énekeket énekelni.

Ágoston Eszter Hanna

Felhozzuk a pincéből a karácsonyfát, elmegyünk szánkózni. Addig anyum otthon főz, süt. Ahogy hazamegyünk, arra már el vannak hozva az ajándékok. Eszünk és akkor kibontjuk az ajándékokat. Kértém egy legódsíp és egy távirányítós helikoptert.

Nagy Bálint

Úgy készülünk, hogy mindig elmegyünk a városba, és nézünk ajándékot. Otthon szoktunk havat lapátolni. Anyu szokott főzni mindenféle ételt, az idén pulykát fog készíteni. Mindig a Mikulás napján szoktunk disznót vágni, most mivel péntekre esett, ezért szombaton vágtuk. Karácsonykor abból eszünk még finomságokat. Szoktam anyunak segíteni azzal, hogy van egy kistestvérem, Kamilla, és szoktam vele játszani, hogy anyu tudjon takarítani.

Kovács Orsolya

Azért szeretem a karácsonyt, mert megszületett Jézuska. Anyum ilyenkor csinál galuska-levest, finom sütitet süt. Én is segíték neki a levest megcsinálni. Azért várom a karácsonyt, mert jön az angyal. Előmegyünk tatámékhöz és az alatt érkezik az angyal. Szeretek korcsolyázni, és éppen ezért korcsolyát kérek.

Balogh Áron

SZÖVEG ÉS FOTÓK: PÉTER BEÁTA

Szatellit vagy lágy tojás?!

Hajdanán az étkezésnek megadták a módját és a méltóságát, még 30-40 évvel ezelőtt is alig lehetett az utcán étkező embert látni, hiszen a táplálék elfogyasztása majdnem szakrális rituálénak számított. Gondoljunk bele: egymáshoz tartozó emberek leültek a szépen terített asztal mellé, megadott sorrendben vettek az ételből, és azt közösen elfogyasztották, közben csendesen beszélgettek, megvitattak akár olyan témákat is, amiket máskor nem lehetett. Igen, mert a fehér abrosz mellett nemcsak a családokban születtek nagy döntések, de a társadalmi, sőt politikai életben is. A sokak által kedvelt Benke Laci bácsi szerint háborúk sorsa dőlt el a fehér abrosz mellett. Ehhez képest ma már nem ritka látvány az utcán menet közben habzó ember, senkit nem zavar a látvány, eszébe sem jut senkinek rászólni, mint tették annak idején nagyanyáink, ha gyerekkorunkban netán kiténferegünk az utcára az uzsonnára kapott szelet zsíros kenyérral a kezünkben. Igen, abban az időben még szidást kaptak a gyerekek, ha nem viselkedtek illendően az asztal mellett, ha nem ültek le szépen, miközben elfogyasztották az uzsonnájukat, még a tanító néni is arra intette nebulóit szünetben, hogy előbb fogyasszák el az ennivalójukat, utána lehet kergetőzni. Igaz, akkoriban a nagymamáknak is több idejük volt az unokákra, nem szóltak rájuk ide-

„S hogy ámultunk, amikor 1-2 csepp citromlével megint megfelelő állagúvá varázsolta a tanárnő a kicsapódott majonézt. Úgy tekintettünk rá, mintha mágus lenne, hiszen számunkra többet ért Huidini bármelyik mutatványánál...”

gesen: „állj már odébb, ne lábatlankodj a konyhában!”. Volt idejük arra is, hogy darabocská tésztát adjanak a kíváncsiskodó gyerek kezébe, hadd gyúrja, dagassza, „sírítse”, formázza, sőt meg is sütötték a kemencében. Ajaj, mekkora öröm volt a kemencéből előkerülő pirospozsgás zsömlé, amit annak idején úgymond mi dagasztottunk, miközben nagymama

•**Gyerek és konyha viszonya.** Hol vannak ma már a jó hangulatú háztartástanórák?

kenyeret sütött! Annál jobb ízű péksütemény aligha akad a mostan divatos útszéli gyorsétkezdékben! Akkoriban az iskola is nagyobb gondot fordított a nevelésre, nekünk például hajdanán még volt úgynevezett háztartástanóránk. Igen biza! Imádtuk ezt az órát, legfőképp azért, mert nem kellett fegyelmezetten ülni a padban 50 percen át, és csupa olyasmit tanultunk, amit hazatérve máris kipróbálhattunk, hasznosíthattunk. Sosem felejttem el például azt az élményt, amikor egy egész osztálynyi gyerek töltött tojást készített közösen a tanárnő irányításával. Ó, dehogyis volt az iskolának uniós szabványoknak megfelelő konyhája! Egyszerűen a katedra tetejére állított villanyrezsón megfőztük a tojást, közben azt is megtanultuk, hogyan kell úgy főzni, hogy könnyen hámozható legyen. Azóta is ezt a módszert alkalmazom, noha ritkán jutok hozzá annyira friss tojáshoz, amit néhány órával korábban vettek ki a fészekből. Aztán emlékszem arra is, mennyire izgultunk, összeáll-e a majonéz, és hogy ámultunk, amikor 1-2 csepp citromlével megint megfelelő állagúvá varázsolta a tanárnő a kicsapódott majonézt. Úgy tekintettünk rá, mintha mágus lenne, hiszen számunkra többet ért Huidini bármelyik mutatványánál azt látni, hogy a tanárnő, akit jól ismertünk

és szerettünk, képes olyan „boszorkányságokra”, hogy helyrehozza az elrontott ételt. Ezt is gondosan elraktároztam a tarsolyombam... De leírhatatlan élmény volt a közös étkezés is, amihez az iskolapadokat összetoltuk kör alakban, mert sem mi, sem a tanárnő nem tudta elképzelni, hogy úgy fogyasszuk el a közösen készített ételt, hogy közben egymás tarkóját nézzük.

Hol vannak ma már ezek jó hangulatú háztartástanórák? Még opcionális tantárgyként sem kerülhet be a „keretbe”, ugyanis uniós szabványnak megfelelő hétöltözős, nyolcmosdós, legalább 15 mosogatókagylóval felszerelt konyhája kellene legyen annak az iskolának, amelyik vállalja ennek a tantárgynak a tanítását. Helyette tanulhatja a gyerek az archaikus román nyelvet, a szögfüggvényeket és a deriválást.

Azon azért nem ártana elgondolkodniuk a tanügyi rendszert folyamatosan reformálókknak, minek veszi hasznát inkább a gyermek: ha ki tudja számítani a Föld körül keringő szatellit röppályáját, vagy ha tudja, hány perc alatt fő meg a lágy tojás?

JÁNOSSY ALÍZ

Maturandus

Mindjárt előljáróban hadd szögezzem le: az irigység beszél belőlem. Azzal együtt vállalom, hogy tisztában vagyok vele, roppant csúnya dolog az irigység. Mentségem kevés van, a kor, mint tudjuk, amúgy sem érdem, legfeljebb múltó állapot, egyébként meg magamra vessek, ha túl korán születtem. Legfeljebb egyet kockáztatnék meg. Nevezetesen azt, hogy nekem, az én korosztályomnak egy sem jutott a jelenlegiek-

Mennyivel másabb úgy készülni a felnőtt világba való átlépésre, hogy lehetőség nyílik a jövőbe pillantani. Tizenegyedikesként szervezője lehetsz a végzősök maturandustáborának, s a rendezvény tiltott, de hallgatólagosan engedélyezett jellege máris bepillantást enged a felnőtt világ működési mechanizmusába. A folytatásban közeli szemlélője lehetsz, milyen lesz te jövőre, amikor az ügyességi vetélkedő

Fotó • DÉME TAMÁS

nek számolatlanul járó közösségi élmény közül. Se gólyahét, se gólyabál, semmilyen katartikus emlék nem jelzi saját kézzel faragott kilométerkőként a középiskolába lépés meghatározó pillanatát. Nem derülhetett ki mindjárt az első hetek után a széles nyilvánosság előtt, hogy ki a menő az új évfolyamon, kivel érdemes jóban lenni, melyik csaj után felejtős, illetve sanszos az ábrándozás. Az ember minden céció nélkül volt kénytelen belesimulni a nagydiákok világába, még az egyéni alkoholtűrési szintet is legfeljebb saját szervezésű házibulikon lehetett tesztelni. Aminek önmenedzselési szándékú kommunikálásában akkoriban a Facebook sem állt rendelkezésre.

Sorolhatnám persze a jelenkor gólyalét és a nagykorúsítás közötti különböző diákvetélkedőit, amikor szikrázó ötletektől és vezetékektől terhes a levegő, anyukák izgulják félhisztérikára magukat az éjszakai lepkevadászlat során fel-felbukkanó tinik el-elűnésén. Nagymamák melegítik ilyenkor tizedszer is újra az ebédet, amelyre csak nem érkezik az unoka, micsoda világ, eresztik le méltatlankodva a fakanalat, a mi időnkben ez nem fordulhatott volna elő. Hát nem, helyeslek ilyenkor egészen kivételesen anyósomnak.

Nyilván pusztá irigységből, mint már tettem elébb beismerő vallomást, igazából azonban a maturandus az, amit nem tudok megbocsátani gyermekeim generációjának. Mert ma is illúzióromboló úgy emlékezni a nagykorúságba való átmenetre, hogy csak a cserére szoruló személyazonossági igazolvány jelezte a pillanatot. No meg a felnőttek szövege, hogy mostantól felelőse vagy minden cselekedetednek, de szíjat hasítok a hátadból, ha nekem éjfélre nem vagy itthon.

„Szépek, elegánsak, aranyosak, párás szemekkel nézzük őket, s már előre sajnáljuk magunkat, hogy jövőre ez sem marad nekünk. Mert mi tagadás, nemcsak az irigység beszél belőlem. Az önsajnálát is.”

– mert egy felnőttnek már ügyesnek kell lennie – pohár ital felhajtásával kezdődő szakaszait próbálsz abszolválni. És látod, hogyan lehet szilánkkossá törni a karodat egy tizenöt centis magasságban elhelyezett padról való lezuhanással. A dolog szinte szimbolikus, nyugodtan el lehetne helyezni a pad végére a felíratot: kedves fiatal barátunk, ekkorákat lehet majd bukni a szép felnőtt életben, ha nem figyelsz oda. Vagy ha odafigyelsz, akkor is.

A maturandustábor arra is jó, hogy kipróbálhasd, micsoda remek dolog komplett örültségeket elművelni – tűzre tenni a karosszéket, kitépni a villanyvezeték a falból, romosra táncolni a vécekagylót, hasonlók –, majd ébredés után elborzadni a bennem rejtőzködő állat hagyta nyomokon. A felnőtt élet modellezéséből csak az az apró momentum hiányzik, amikor neked kell fizetni az okozott károkért. Ezt most még megteszik helyetted a szülők, akikben azonban csak egészen ritka esetben nyomja el a nosztalgia a dühöt.

A maturandusgálán aztán kiderül, hogy mennyiben igazolódta be a három évvel korábbi gólyaígéreted, ki volt és ki lett menő az évfolyamon, kivel bizonyult érdemesnek jóban lenni, melyik csajról derült ki: micsoda félreismerés volt felejtősnek, illetve sanszosnak ítélni a vele kapcsolatos ábrándozást. Szépek, elegánsak, aranyosak, párás szemekkel nézzük őket, s már előre sajnáljuk magunkat, hogy jövőre ez sem marad nekünk.

Mert mi tagadás, nemcsak az irigység beszél belőlem. Az önsajnálát is.

CSINTA SAMU

Mikulás-várás

Csíkszeredában

FOTÓK: BALÁZS ÁRPÁD

Beszélgetés Péter Ildikó kolozsvári gyógypedagógussal

Gyermektől gyermekig az utazótanárral

Jobbról balra ír és fejjel lefelé, nem tud figyelni, lemarad, és egyáltalán: néha nemigen érti, mi történik az osztályban, kudarc kudarc hátán, kész szenvedés ez az egész iskola. Ekkor jön ő, az utazótanár... Akivel a tanulás játék. És akivel a betűk irgalmatlanul lassan ugyan, de formát öltenek, látszani kezdenek, értelmes szavakká, mondatokká gyűlnek. A segítő pedagógusi szolgálat már 10 éves, de még ma is ott tartunk, hogy az iskolának sokszor nem engedélyezik ilyen személyzet alkalmazását, vidéken pedig szinte egyáltalán nincs is utazótanár. A foglalkozás létjogosultságát kell folyton bizonygatni, bár a tetemes paksamétákkal igazoltatott példák magukért beszélnek, és egyre több szakmai segítségért kiáltanak. A kolozsvári Onisifor Ghibuliceum magyar tagozatának segítő pedagógusával, Péter Ildikóval beszélgettünk.

– Mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, kolozsvári utazótanárok, hogy mind egy-egy iskolában tanítunk, vagyis tulajdonképpen nem is utazunk. A Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának alkalmazottai vagyunk, munkánk a többségi oktatásban (normál tanrendű iskola, tömegoktatás – szerk. megj.) tanuló speciális nevelési igényű gyermekek számára nyújtott szolgáltatás. Olyan gyerekekkel foglalkozunk, akik tanulási, alkalmazkodási, viselkedészavarral küszködnek. Diszlexia, figyelemzavar, diszkalkulia, hiperaktivitás, ezek a mi eseteink többnyire, de előfordulhat autizmus is. A tanító észreveszi, hogy a gyermek nem tud alkalmazkodni, nem tudja a szabályokat betartani, nem tud figyelni, vagy nehezen tanul, nem képes elsajátítani a betűket, nem tanul meg olvasni, számolni. Mikor e problémák jelentkeznek, akkor a pedagógusok ezt jelzik nekünk. Felmérjük a gyermek részlegeségeit, és azokat a területeket, ahol a gyermek lemaradást mutat, elkezdjük fejleszteni. Értesítjük a belső bizottságot, ott pszichológus, orvos, gyógype-

dagógus újra megvizsgálja a gyermeket, javaslatot tesznek arra vonatkozóan, hogy milyen oktatási intézmény megfelelő az adott gyereknek. A szülő beleegyezése nélkül természetesen semmi sem történik. A mi célunk az, hogy a gyermek mindig a számára megfelelő oktatási formában tudjon tanulni, ha lehet, akkor a többségi iskolában.

– Egy vagy több ilyen diákkal a tanító-nak is elkel a segítség.

– Az óráink fele arról szól, hogy bent az osztályban segítünk. Tehát úgymond lefoglaljuk a speciális nevelési igényű gyermekeket, figyelünk arra, hogy ők is részt vegyenek az osztály körforgásában, figyeljenek a tanítóra, végezzék el a feladatokat. Mindez diszkrétén történik, mellette állunk, halkan adunk neki utasításokat, segítünk ott, ahol lehet, ahol elakad. Ez azért jó, mert a gyerekek megszokják, hogy bent van még valaki, aki nem idegen, azért jött, hogy segítsen. Megtörténik, hogy más gyerekek is kérdéseket tesznek fel, nyújtják a ujjukat, hogy hozzájuk is menjünk, mert valamit nem értenek vagy elakadás van. Nálam ez nagyon

jól működik, az osztályban teljesen beilleszkedem, besimulok a gyerekek közé. Az óráink másik felét az egyéni foglalkozások képezik. Ebben az esetben a figyelem kizárólag egy gyerekre

„A tanító észreveszi, hogy a gyermek nem tud alkalmazkodni, nem tudja a szabályokat betartani, nem tud figyelni, vagy nehezen tanul, nem képes elsajátítani a betűket, nem tanul meg olvasni, számolni. Mikor e problémák jelentkeznek, akkor a pedagógusok ezt jelzik nekünk.”

fókuszálódik. Hatalmas előnye, hogy a gyerek erősségeit és gyenge pontjait alkalmunk nyílik megismerni, és testre szabott feladatokat tudunk számukra biztosítani. Egyéni órán a tanulók jobban figyelnek, a feladatvégzés hatékonyabb.

A mi gyerekeink nagyon szeretnek egyéni foglalkozásra a kabinetbe jönni. Kellemes környezetben lehetnek, és nem úgy zajlik egy tanítási óra, mint az osztályban. Bemelegítő játékokat tartunk, játszunk kirakóst, memória-játékot, valamilyen fejlesztő játékot, majd konkrétan áttérünk a tanulásra. Ez nem azt jelenti, hogy az iskolai anyagot folytatjuk, hanem képességfejlesztő feladatlapokkal foglalkozunk, játékba beágyazva próbáljuk a megtanítandó vagy gyakorlandó dolgot elsajátíttatni, természetes, hogy ez

Péter Ildikó 1973. augusztus 29-án született Nagykárolyban. Érmihályfalván nőtt fel, ott kezdte az iskolát, majd a nagyváradí Ady Endre-líceumban tett érettségi követően hároméves líceum utáni oktatásban tanult fizioterápiás, gyógytorna és masszázsszakon. Gyógytornászként dolgozott pár évet, majd fizioterápiás asszisztensként. Már harmincévesen, akkor már iskoláskorú két nagyobbik lánya mellett iratkozott egyetemre gyógypedagógia szakon, nappali tagozatra, mert tudta, hogy ezzel szeretne foglalkozni. 2006-tól kezdődően hat évig mozgáskorlátozottak gyógypedagógiáját tanította a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Karán. Egyetem után versenyvizsgával lett utazótanár, s ilyenként 2007 óta a kolozsvári Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának alkalmazottja. Eredetileg logopédiával kívánt foglalkozni, de ma már nem cserélné el a munkáját. Azóta megszületett legkisebbik lánya is, aki most két éves.

számukra vonzó. Meg tudunk tenni olyan dolgokat, amelyeket az osztályban nem mindig lehet megvalósítani.

– *Miért nem lehet?*

– Még mindig elég nagy a tananyag, rohanni kell vele, nincs elég idő az elmélyítésre, és ezeknek a gyerekeknek ez borzasztó rossz és nehéz. Sokkal több időre van szükségük ahhoz, hogy elmélyítsék azt az anyagot, hogy megértsék. Ez nagyon nagy türelmet igényel a tanító részéről, aki nagyon jól látja, hogy ez a gyerek le van maradva, nem tud lépést tartani. Egyre inkább próbálnak alkalmazkodni ehhez, differenciáltan adják nekik a házi feladatot is. Ellenkező esetben, ha túlterheljük, ezzel iskolaundora lesz, feladatundora. Ez szépen megfigyelhető a kabinetben is: ha azt mondjuk, feladatot oldunk, rögtön ellenállás van, ha azt mondjuk, játszunk, de közben ugyanazt végezzük el, akkor nagyon jól működik. A városban nagyon sok speciális nevelési igényű gyerek van. Megváltoztak a nevelési elvek, túl kevés az idő, amit a gyerekre tudnak fordítani a szülők, és úgy látom, hogy egyre több a problémás esetünk. Nagyon sok helyzetben azt látom, hogy a szülőknek nincs elég ideje foglalkozni a gyerekekkel, és a teljesítménye elkezd hanyatlani, akkor szükség van a támogatásunkra.

– *Milyen életkorig terjed ez a segítség?*

– Nyolcadikos korig vehetünk gyerekeket egyéni foglalkozásra, de az a tapasztalatom, hogy minél hamarabb kezdjük, minél korábban beavatkozunk, annál biztosabb, hogy a gyerek egy idő után egyedül is be tud illeszkedni, egyedül is tud tanulni, nem lesz szüksége állandó és folyamatos támogatásra. Már előkészítő osztálytól kezdjük a gyerekekkel való foglalkozást, mert ez az az időszak, amikor leghatékonyabban be tudunk avatkozni annak érdekében, hogy a problémák ne váljanak súlyosabbá. Ahogy haladnak előre az osztályokkal, annál több a tananyag, a kérelem, egyre több a kudarc. Nem tudják teljesíteni az elvárásokat, így annyi kudarcélményük lesz, hogy a tanulási motivációjuk egyre kisebb és kisebb, akkor sokkal nehezebb a mi munkánk is.

– *Hány gyereknek segíthet az utazótanár?*

• **„Megváltoztak a nevelési elvek, túl kevés az idő, amit a gyerekre tudnak fordítani a szülők”**

– Nagyon sok iskolának nincs segítő pedagógusa, folyamatosan kell igazoljuk, hogy ránk tényleg nagyon nagy szükség van. Ha egy tanítónak van egy osztályban két problémás gyereke, az nagyon sok energiát igényel a részéről, mert velük differenciáltan kell foglalkoznia felkészülésben is, az óra lebonyolításában is, a munkájukat ezek a gyerekek nehezítik. Nyilván

képezte köreinkben, hogy mi a teendő, ha a problémás gyermekek száma meghaladja az előírt létszámot.

– *Hogyan zajlanak az egyéni foglalkozások?*

– Az egyéni foglalkozásoknak is megvan az ütemterve, ami szerint haladunk annak érdekében, hogy a tanulók előrehaladását nyomon tudjuk követni. Reális célokat tűzünk ki, amiket meg szeretnénk valósítani a tanév végéig. Olyan speciális módszereket alkalmazunk az egyéni órák során, mint például a Meixner-féle diszlexiaprevenciós módszer, amely nemcsak a betűk sorrendjének a tanításában ad útmutatót, hanem olyan technikákat is, amelyek megkönnyítik a tanulást, a gyakorlást. A betűk tanulásakor a tanultak elmélyítésére nagyon nagy hangsúlyt fektetünk. Nemcsak leírjuk a betűt, hanem lisztbe, homokba beleírjuk, megformázzuk gyurmából, kialakítjuk fonalból, kivágjuk papírból. Mikor biztosak vagyunk benne, hogy sikerült elsajátítani, csak akkor jöhet a következő betű tanítása.

Nem könnyű a dolguk a tanítóknak sem, de ragyogó megoldásokat találunk az osztályban is a speciális nevelési igényű gyerekek igényeinek kielégítésére. Ez azért nehéz feladat, mert az osztály többi tagjával meg kell értenet, el kell fogadtatni, hogy annak a tanulónak időnként miért jár megkülönböztetett figyelem vagy kevesebb házi feladat.

„Olyan speciális módszereket alkalmazunk az egyéni órák során, mint például a Meixner-féle diszlexiaprevenciós módszer, amely nemcsak a betűk sorrendjének a tanításában ad útmutatót, hanem olyan technikákat is, amelyek megkönnyítik a tanulást, a gyakorlást.”

megbirkóznak a feladattal, de sokkal könnyebb és hatékonyabb a munkájuk, ha a gyógypedagógus segít. Egy utazótanár 12 gyerekkel tud hatékony és minőségi munkát végezni, ennyit engedélyez a törvény. Nálunk az iskolában mintegy 15–20 azok száma, akiknek segítségre lenne szükségük. Nagyon komoly szakmai vita tárgyát

– Egy-egy gyerekkel mennyit kell foglalkozni hetente?

– Az esetek súlyossága és specifikuma határozza meg. Vannak gyerekek, akik valami trauma miatt például időszakisra nem tudnak megfelelően teljesíteni, de ha egyéves munka után a helyzet javul, és ezt a tanító is így látja, akkor kikerülnek a programból. Aki harmadik osztályban még nem

be, és tartsuk tiszteletben a társainkat. Így tudtuk azt elérni, hogy normál oktatásban elvégezte az 1–4. osztályt. Azóta az az osztály annyira érzékeny a másságra, és olyan rutinosan kezelik ezt, ott nem fordul elő soha, hogy valakit csúfoljanak azért, mert más, mert gyenge, senkit semmilyen fogyatékoságért nem csúfolnak ki, ez nekem nagyon nagy sikerélmény.

– Hogyan viszonyulnak a szülők egy ilyen helyzethez?

– Ha a gyermeknél fennálló zavarok olyan jellegűek, hogy a tömegoktatásban segítő pedagógus közreműködésével orvosolni lehet a problémát, akkor a szülők az esetek túlnyomó többségében beleegyeznek a fejlesztésbe. Ha a probléma súlyossága a speciális iskolába való áthelyezést követelné meg, akkor bonyolultabbá válik a helyzet. Egy szülőnek sem könnyű ezt elfogadni, ezzel megbirkózni. Nagyon alapos felvilágosítást kell nekik adni, minimum egy-másfél óra egy ilyen interaktív megbeszélés. Alaposan és tárgyilagosan megbeszéljük a szülőkkel a fennálló problémát, nem ítéletet mondunk. Elmondom, hogy mit tapasztaltam, megkérdezem, ők mit látnak, milyen utat találunk közösen, vannak-e más szakemberek, akiket szeretnének bevonni a fejlesztésbe. Próbálom elmagyarázni, mi lenne a legjobb a gyerekeknek, mi a megfelelő oktatási forma a gyerek számára. Időt kapnak arra, hogy meggondolják, mérlegeljenek. A szülők felkészültsége, a mássághoz való hozzáállása, a nevelési elvei mind

meghatározzák, hogy milyen döntés születik. Van szülő, aki megérti, hogy mi a probléma, de nem akarja elfogadni, inkább úgy dönt, támogatja a gyereket, hogy megmaradhasson a többségi iskolában, ne kelljen onnan kiemelni. Van, aki határozottan elutasítja, nem fogadja el, hogy a gyereke nem tud helytállni, akkor sajnos nem

„Nálunk a tapasztalat teljesen mást mutat, s ez talán éppen azt jelzi: alighanem maga az oktatási rendszer szorul utazótánárra.”

tehetünk semmit, mert a szülők döntése a meghatározó elsősorban.

– A gyerekeknek, a tanítónak segít az utazótanár. Ki segít az utazótanárnak?

– Havonta egyszer módszertani megbeszéléseink vannak a román kollégákkal együtt. Ugyanakkor szolgáltatást teljesítünk az anyaiskolában, havonta kétszer, olyankor nem tartunk órákat, csak szünetben felügyeljük a gyerekeket, ilyenkor is alkalmunk van megbeszélni tanártársainkkal, feletteseinkkel a problémás eseteinket. Nagyon szívesen segítünk egymásnak, mindenki másféle gyerekekkel találkozik, másféle tapasztalatai vannak, sok értékes dolgot tanulunk, ha ezeket megosztjuk egymással. Továbbá kérhetünk esetmegbeszélést a gyógypedagógusokból, pszichológusokból álló szakmai bizottságtól is. És hogy akkor végül is hol utazik az utazótanár? Elvileg iskolából iskolába, hiszen feltételezések szerint 12 speciális nevelési igényű gyermek csak 5–6 vagy ennél is több iskolából gyűlhet össze. Egy egészséges oktatási rendszerben ez talán így is van. Nálunk a tapasztalat teljesen mást mutat, s ez talán éppen azt jelzi: alighanem maga az oktatási rendszer szorul utazótanárra.

• Péter Ildikó: „Van szülő, aki megérti, hogy mi a probléma, de nem akarja elfogadni”

tud jól olvasni, nem tud írni, nem tudja összeolvasni a betűket, nem tud számolni, azzal a gyerekkel, ha lehet, nem heti egy órát töltünk egyénileg, hanem kettőt vagy hármat.

Volt egy kislányunk, nagyon súlyos szociális eset, elhanyagolt családból jött, édesanyja elhagyta, édesapja nevelte, de nem volt képes megfelelően ellátni, így gyerekotthonban nevelkedett. Furcsán viselkedett, súlyos alkalmazkodási zavarai voltak, a tanulásban is lemaradt. A felmérések alapján előrelátható volt, hogy ez a gyerek csak második osztály végére fog tudni megtanulni írni és olvasni. A tanító megértette, differenciáltan foglalkozott vele, sőt a osztályt is arra nevelte, hogy fogadjuk el a másságot, fogadjuk

„A felmérések alapján előrelátható volt, hogy ez a gyerek csak második osztály végére fog tudni megtanulni írni és olvasni. A tanító megértette, differenciáltan foglalkozott vele, sőt a osztályt is arra nevelte, hogy fogadjuk el a másságot, fogadjuk be, és tartsuk tiszteletben a társainkat. Így tudtuk azt elérni, hogy normál oktatásban elvégezte az 1–4. osztályt.”

KEREKES EDIT

„Karácsonykor feldíszítjuk a házat”

• SZEBENI-SZABÓ NÓZES BOTOND • 11 éves, Budapest

• TÉGLÁS NOÉMI • előkészítő osztályos, Sepsiszentgyörgy

• ROMÁN JÁNOS • 3. osztályos, Kolozsvár

Olvas(hat)atlan kortársak?

„Csomizom a ruciba
a habtestem
tinibugyi gumija
bemélyedten”
(Lackfi János: *Véletlen*)

Így kezdődött...
Aztán így folytatódott:

„Jó játék a laptopkábel,
főleg, ha még nem lopták el.
Négy fogaddal hipp-hopp rágd el,
jó játék a laptopkábel.”
(Varró Dániel: *Hat jó játék kisbabáknak*)

Igen, arról a „nagy magyar irodalmi”
vitézről van szó, amely már jó ideje láz-
ban tartja a szülőket, tanárokat, iskolá-
sokat – különböző közösségi oldalakon,
határon innen és túl.

Történt ugyanis Magyarországon,
hogy a két említett költemény, minisz-
tériumi jóváhagyással élő, hús-vér gye-
rekek elé került nem egyébben, mint
irodalom tankönyvben találva. Egy óvat-
lan pillanatban valaki kiszúrta a „vérlá-
zító firkálmányokat”, s onnan már csak
egy lépés volt az „Akasszuk fel Lackfit
és Varró Danit!” mozgalom megalaku-
lása, s szinte percekben belül gyermeke
testi és lelki egészségéért aggódó anyu-
kák és apukák, tanár nénik és szom-
széd bácsik száza, kommentek garma-
dájában adtak hangot véleményüknek:
„erkölcsre ,tiszteletre, jomodora nevelő
...huzott volna gumit a szerző”, vagy
„Ha lesz nyilvános könyvégetés, és az
ilyen szemetet kell elégetni, akkor min-
denkép ott leszek” vagy „Ha az én gye-
rekem (...)így beszélne, egy sállal körbe-
kötném a száját, hogy ne tudjon tovább
ilyen stílust használni....” És még sorol-
hatnám.

Túl a jelenség tragikomikumán, van
a történetnek néhány igen fontos, a ha-
zai irodalomtatással, olvasási szoká-
sokkal, általános műveltséggel kapcsola-
tos vonzata.

Bár a mi gyerekeink tankönyvei nyo-
mokban sem tartalmazzak Varró Danit
vagy Lackfi Jánost, mi is magyar irodal-
mat tanulunk, tanítunk iskoláinkban.
És itthon is ugyanazokkal a problémák-
kal szembesülünk, mint az anyaorszá-
giak: a gyerekek nagyrésze nem szeret
könyveket olvasni, helytelenül beszéli
az anyanyelvét, és ijesztően magas kö-
rükben a funkcionális analfabétizmus.

És ami még szomorúbb: hogy a fenti
kijelentés szóról szóra behelyettesít-
hető a felnőtt társadalomra nézve is.
Hogy tovább is a Varró/Lackfi történet-
nél maradjunk, figyeljük meg, mi okoz-
ta a felháborodást.

A kizárólag szlengszavakat egymásba-
fűző *Véletlen* című vers mozgatórugója
az ironia. Teljesen egyértelmű (illetve,
mint kiderült, sokak számára egyálta-
lán nem az), hogy a költő görbe tükröt
tart olvasója elé, a hétköznapi beszéd-
ben használt zsargon eltúlzásával mut-
tat rá pontosan arra, hogy mennyire
csúnya, igénytelen és közönséges, ha
valaki így beszél.

„Ez egy fatális ambivalencia. Előbb is-
mertem meg ezt a verset, mint a költő-
jét. A vers alapján kiakadtam. Ez nem
költészet, hanem egy undormány.
Vers-és nyelvgyalázat. (...) S pár hét
múlva láttam a tv-ben: a könyvolva-
sásért szállt síkra, hogy a művelődést,
az olvasást reklámozza a sötétagyú-
ak között is – remélhetőleg. Majd egy
másik műsorban a költészetéről beszélt
neves irodalmárokkal, költőkkel. Jó
fej volt! És művelt! Akkor ez mi volt?”
– kérdezte érezhetően őszinte csodál-
kozással egyik felháborodott Facebook-
kommentelő.

Sötétség egyes fejekben – legyinthet-
nénk, ha elszigetelt eset lenne. De mint
a fenti jelenség méretei és intenzitása
is mutatja: sokkal többről van itt szó,
mint hogy valakinek tetszik, vagy nem
tetszik egy irodalmi mű.

Azt mutatja, mit gondolunk, gondol-
nak az emberek általában az irodalom-
ról. Persze oktatáspolitikailag nem
lehet irányadó egy közösségi oldalon
kirobbanó polémia, de jelzi, hogy mi-
lyen sokan vannak azok, akik az egyik
legelevenebb, a társadalmi élet jelensé-
geire legérzékenyebben reagáló művé-
szeti ágról azt hiszik, hogy csak akkor
értékes, csak akkor érdemes beszélni
rőla vagy csak akkor kell foglalkozni
vele, ha fennkölt és magasztos, illetve
közérthető, kellemes, könnyen emész-
tendő és tanító szándékú.

Bár 21. századi szemmel nézve tel-
jesen elavult szemlélet, a tapasztalat
mégis azt mutatja, hogy az általáno-
san elfogadott kánon ez lenne. Még
akkor is, ha ma már az is nyilvánvaló,
hogy ez vezetett a korábban felvázolt

problémákhoz: a nem olvasáshoz,
amelynek bizonyos fokú következmé-
nye a helytelen nyelvhasználat, és ami
közvetve oka lehet a szövegértési ne-
hézségeknek.

Miért nem szeretnek olvasni a gye-
rekek? Miért olvasnak keveset vagy
semmit a felnőttek? Mert nem okoz
örömet nekik. Aki egyszer is ráérez a
könyvben meglevenedő történet va-
rázsára, akit egyszer is elragadtott a
szereplők iránti rokonszenv, aki számá-
ra bár egyszer megszűnt tér és idő, any-
nyira beszippantotta a történet – nos
az menthetetlenül olvasó ember lesz.

Véletlen

Lackfi János

csomizom a ruciba
a habtestem
tinibugyi gumija
bemélyedten

kukisali parival
az étrendem
szoli moci tekila
az én trendem

koviubi pörivel
a kedvencem
lekipali csokival
jaj vétkeztem

fuszik a fatim is
a műhelyben
vegyigyümi üviben
a sparhelten

depizik a szaniban
a mutterchen
dobi cigi dugiba
a farzsebben

könyzi szivi nehari
ha tévedtem
lityi-lötyi pasival
azt végleg nem

vidikazi zacsiban
a víkendem
csörizi a telimet
a véletlen

Onnan már egy fontos lépéssel közelebb került ahhoz, hogy az olvasottak hatására gyarapodni kezdjen a szókinccse és az irodalmi nyelvhez egyre közelebb álló formában beszélje anyanyelvét. A szövegértés pedig már nyilvánvaló, hiszen, ha nem értené, amit olvas, nem tetszene neki, nemde?

Nos ezt a csodát kellene az irodalomórákba belevarázsolni, és bizonyára ilyen irányú próbálkozása volt a magyarországi tankönyvíróknak is a mi ominózus versikéinkkel. Hogy mennyire volt jó választás, és megfelelő a kontextus, amelyben a gyerekek elé kerültek ezek a szövegek – az egy másik cikk tárgya lehetne. Ami bennünket itt inkább foglalkoztat, az a közönség rácsodálkozása ezekre a nagyon is egyszerű, hétköznapi nyelven megfogalmazott művekre. Az az érdekes és furcsa és sajnálatos, hogy ezek a kortárs szerzők széles rétegek számára teljesen ismeretlenek. Hogy az „ilyenfajta” irodalom szokatlan és zavaró...

Itt sok múlik azon, hogy a szülő mit gondol erről. Hogy mit és hogyan ismeret meg a gyerekekkel. (Mert az irodalomoktatás nem az iskolában kezdődik. Jóval hamarabb: otthon. Anyával, apával, nagyiival. Mondókával, mesével, kiszámolóval. Weöres Sándorral és Kányádival. És

„Milyen sokan vannak azok, akik az egyik leg-elevenebb, a társadalmi élet jelenségeire legérzékenyebben reagáló művészeti ágról azt hiszik, hogy csak akkor értékes, csak akkor érdemes beszélni róla vagy csak akkor kell foglalkozni vele, ha fennkölt és magasztos, illetve közérthető, kellemes, könnyen emészthető és tanító szándékú.”

aztán Varró Danival és társaival. Hogy ez nem oktatás? Dehogynem. Csak játékosan, viccelődve, vidáman. A játszva tanulás a legjobb dolog a világon, mérhető haszna, eredménye van.) Ideális esetben, amikor egy kisgyerek óvodába, iskolába kerül, már van irodalmi műveltsége, ismeri az *Anyám tyúkját*, ne adj’ Isten *Falu*

• „Aki egyszer is ráérez a könyvben meglelevenedő történet varázsára... az menthetetlenül olvasó ember lesz”

végén kurta kocsrát. Hát miért ne ismerhetné azt is hogy : „Hé, te baba! Hé, te! Hová lesz a séta?

Nem mászom el Rédéig,
csak a papa gépéig.
Emailjeit befejezem,
ne főjön a feje ezen.”
(Varró Dani)

A mai átlagos otthoni könyvespolcot elnézve, nem csodálkozom különösen, hogy a nagy élmény igen gyakran kimarad a mieink életéből. Nem azért, mert a szülők nem ajánlanának értékes olvasmányt gyerekeiknek. A *Pál utcai fiúk*, a *Légy jó mindhalálig*, az *Egri csillagok*, mind elvitathatatlan fontos darabjai az irodalomtörténetnek. És itt a hangsúly a TÖRTÉNETEN van. Hogy napjainkhoz viszonyítva nagyon régen a maival köszönő viszonyban sem levő élethelyzetekről, társadalmi kapcsolatokról, viszonyokról szólnak. Hogy ezeket is jó és hasznos megismerni? Persze. De ne úgy, hogy közben ne maradjon idő és kapacitás a mára. Mert nagy „aha-pillanat” akkor jön, ha magára ismer, ha hasonlónak, közelinek érzi magához a történetet, ha azonosulni tud a szereplőkkel a gyerek. Nyilván itt sem könnyű a választás. A felhozatal óriási, és éppen

azért, mert a felnőttek sincsenek napirenden a kortárs irodalommal, többnyire leragadnak szegény Harry Potternél, akit ugye nem olvastak, de hallották róla, hogy az a ponyvakategória (holott nem az!), és rendben, elolvashatja a gyerekek (akinek nem is biztos, hogy bejön a varázslóiskola), de aztán vegye csak elő *Árvácskát*, mert azért mégis, az irodalom, Móriczcal, Jókaiával és Mikszáttal kezdődik...

Ilyen helyzetben mi lenne a feladata iskolai irodalomoktatásnak? Az, hogy tényleg olyat mutasson, amit a szülő nem tud. Hiszen nem lehet minden anyuka irodalmár, és minden apuka könyvmoly. Szélesítse a gyerek látókörét, bátorítsa az új dolgokkal való kísérletezésre, írásra, beszédre, a saját véleményének megfogalmazására. És ha felnőtt egy generáció, amelynek a kisujjában van, hogy miről írnak ma az írók, és miről is szól a mai világ, talán sokkal empatikusabban, értőbben fognak egymáshoz, gyerekeikhez, és a környezetükhöz viszonyulni. Mert az irodalomban az a csodálatos, hogy nem csak az elmét, a lelket is felemeli.

ALBERT ANTAL
ORSOLYA

„Mindig elmegyünk otthonról, amikor jön az angyal”

• DEMETER ANNA SÁRA • 4. osztályos, Kőleányvár

• SZEBENI-SZABÓ MÓZES BOTOND • 11 éves, Budapest

• TÉGLÁS ESZTER • 2. osztályos, Sepsiszentgyörgy

• CSIKI FRIDA • 5 éves, Sepsiszentgyörgy

Vidéki iskolák – közös problémamegoldás és iskolaelhagyás

A romániai falusi iskolákban általában jók a tanulási körülmények, viszont a speciális szolgáltatások hiányában az intézmények inkább a diákok, sőt a családok problémáira összpontosítanak, semmint a tanulási eredmények javítására – derült ki a World Vision keresztény jótékonyági szervezet által végzett felmérés novemberben ismertett eredményeiből. A Párbeszéd a nevelés minőségének javításáért – iskola diák- és szülői szemmel című felmérést Románia hat megyéjében végezték el falusi iskolákban. A tanulmány eredményei rávilágítottak arra, hogy a falusi iskolákba járó gyerekek családjában az esetek döntő többségében nagyon alacsony szintű a nevelés – ezeknek a szülőknek több mint fele nem fejezte be még a nyolcadik osztályt sem. A felmérés többek között az iskolaépületek milyenségét is vizsgálta – az eredményekből az derült ki, hogy a diákok kétharmada saját osztályteremben tanul, egyharmaduk pedig két váltásban ugyanabban a teremben. Az iskolai laboratóriumok és szaktermek tekintetében kiderült, hogy a vidéki intézmények 90 százaléka rendelkezik speciális termekkel – ezek közül a legtöbb informatikaterem. Ezeket azonban nem használják ki a diákok – a megkérdezett szülők nagy hányada úgy nyilatkozott, nincsen tudomása arról, hogy működnének szaktantermek az iskolákban.

Segédeszközök, internet-hozzáférés

A tanulmány arra is rávilágított, hogy oktatási segédeszközöket főként anyanyelv- és matematikaórán használnak – vizsgatantárgyak esetében –, a többi órán (testnevelés, földrajz, tudományok, idegen nyelv, történelem, művészetek) alig. Hasonlóképpen ritkán használnak audio- és videosegédeszközöket – a vidéki diákok kevesebb mint egyharmada nyilatkozott úgy, hogy hetente vesznek igénybe tanórákon multimédiás eszközöket. Az iskolai számítógép-használattal kapcsolatban a felmérés azt derítette ki, hogy a diákok 71 százaléka havonta egyszer talál-

kozik számítógéppel iskolai körülmények között. Ugyanakkor az internetes hozzáférés is hiányosnak minősül a falusi iskolákban – csak a diákok 38 százaléka nyilatkozott úgy, hogy tanórákon használhatja a világhálót.

Pedagógusi értékelés, házi feladatok

A házi feladatok tekintetében a tanulmány rávilágított: a megkérdezett diákok kevesebb mint fele tartja megfelelőnek a feladatmennyiséget. Elemisták esetében az derült ki, hogy legalább

„A legtöbb diák és szülő az osztályfőnökhöz vagy valamelyik tanárhoz fordul a probléma orvoslása végett, kisebb mértékben más szülőkhöz, az iskola vezetőségéhez, a szülői bizottsághoz vagy az önkormányzathoz. A kutatás arra is fényt derített, hogy a falusi diákok 64, a szülők majdnem 80 százaléka az iskolához fordul, ha családi vagy személyes problémáik adódnak.”

három tantárgyból kell házi feladatot írniuk naponta. A diákok 80 százaléka azt válaszolta, hogy a tanórák több mint felében odafigyel a pedagógusok magyarázatára, másfelől a megkérdezettek fele szerint a csoportos tanulási módszert részesítik előnyben az iskolában. Így módon a tanulási folyamatot meghatározó módon a tanár irányítja, a diákok önállóan keveset dolgozhatnak. A pedagógusi segítséggel kapcsolatban az derült ki, hogy a tanárok nagy hányada viszszafelel a gyerekek munkájához. „A diákok döntő többsége szerint objektíven értékelnek a tanárok, és meg is magyarázzák osztályozásuk miatt.”

Kölcsönös bizalom

A felmérés készítői szerint az iskolában felmerülő problémák megoldásával kapcsolatban a diákok 20, míg a szülők 15 százaléka jelezte a tanintézetnek, ha negatívumot tapasztalt. A legtöbb diák és szülő az osztályfőnökhöz vagy valamelyik tanárhoz fordul a probléma orvoslása végett, kisebb mértékben más szülőkhöz, az iskola vezetőségéhez, a szülői bizottsághoz vagy az önkormányzathoz. A kutatás arra is fényt derített, hogy a falusi diákok 64, a szülők majdnem 80 százaléka az iskolához fordul, ha családi vagy személyes problémáik adódnak. „Amellett, hogy pozitívként értékelhető a kölcsönös bizalom, a jelenség arra is rámutat: a családok valószínűleg azért fordulnak az iskolához, mert hiányoznak az olyan közösségi szolgáltatások, mint például a szociális munkások” – emelték ki a tanulmány szerzői. A felmérésből az is kiderült, hogy a falusi szülők általában kevésbé tájékozottak az iskolai tevékenységeket illetően. Továbbá az is, hogy az iskolához való viszonyulást nagymértékben meghatározza az, hogy a diákok mennyire ítélik hasznosnak a tanulást. A leghasznosabbnak a hagyományosan legfontosabbnak ítélt tantárgyakat tekintik a diákok, a román nyelvet és matematikát, ezt követi az idegen nyelv és a földrajz. Az iskolához való viszonyulás másik fokmérője, hogy a szülőknek és a diákoknak is szándékában áll-e folytatni a tanulmányokat a középiskola végeztével. A megkérdezett tanulók 75, a szülők 80 százaléka válaszolta azt, hogy szakiskolába vagy gimnáziumba szeretne menni a nyolcadik osztály elvégzése után. Ez arra utal, hogy a vidéki diákok mintegy 17 százaléka nem szeretne továbbtanulni nyolcadik osztály után. A szakemberek úgy ítélték meg, hogy az iskolaelhagyásnak főleg gazdasági, pénzügyi okai bannak.

KISS JUDIT

Kölykök

Lukréciusz presztízsvesztése ezzel még nem járt le. Akkor került hozzánk – nagy keresési, sok utánajárási, szervezési és elszállítási akciósorozat eredményeként – Maszat, aki ugyancsak éjfékete volt, de puli. Barátkozott volna ő macskával

Maszat viszont szépen cseperedett, zsinórokban növvő szőre lassan befüggönyözte a szemét, rojtokban nőtt le a testén is; időnként csak úgy összeszorult az ember szíve a meghatottságtól, mert amikor megfürdettük, akkor vált

Egyszer valami csontot vittem ki, és látom ám, úgy habzsol esztelenül, hogy a csont hosszában fennakad a szájában. Gyáván elfordultam, hogy Istenem, itt a szemem láttára fog szegény megfulladni. Hát nem fulladt meg, lenyelte keresztbe, akár egy ökröt is le tudott volna nyelni. Annyi kutyaszar egy egész falka után sem gyűlhetett volna össze, mint amennyi akkortájt naponta összegyűlt falatnyi udvarunkon. Valahogy sikerült elajándékoznunk árva gyermekünket egy magányos néninek, de – ha eszembe jut – ma is némi borzongással tölt el az a vad élni akarás, ami abba a szerencsétlen, kidobott kutyácskába beleszorult.

Aztán jött Tökkincs. Macska volt, apró, szürke. Gondosan válogatta mindenki a nevét: lehetne Cicc, Cica, Mica, Cicamica. Férjem figyelmesen megvizsgálta nemileg, aztán úgy döntött, Tökkincs legyen a neve bármiféle, esetleg későbbiekben kiderülő félreértés elkerülése végett. Maszat örült az újabb barátnak, az meg bebújt a hasa alá, Maszat csak úgy emelte a lábait, hogy lelógó szőröcsimbókjai mögött megtalálhassa a kis gomolyagot. Máskor feltelepedett a hátára, békében elváltak ketten. Igen ám, de Tökkincs nagy, kövér és fényes szőréhez kandúrra cseperedett. Túrte ugyan kisfiám mindenféle babusgatását, cibálását, keményen visszafogozott, ha kisfiám átlépte a gazdától sem túrhető határt. Növekedvén és kandúrosodván viszont hosszabb időre kimaradt, míg nem egyszer egyáltalán nem jött haza. Áron macskagyilkossággal vádolt szomszédot, minden élő és gonosz embert, aki a mi utcánkba tévedvén biztosan ellopta, megölte, elgázolta, agyonverte. Azóta több kismacskát próbáltunk ideszéldíteni: fehérét, tarkát, feketét, círmosat. Maszat viszont nagy játékosságában és örömeiben úgy odakapott, hogy szerencsétlen kiscicák nyikkanás nélkül múltak ki; kisfiámmal elhitettük, hogy kicsi volt, ványadt volt, beteg volt, az éjszaka megdöglött, és lezártuk ezt a történetet, mert be kellett látnunk, hogy most már késő újrakezdeni a kutya-macska barátságot.

Folytatás előző lapszá-
munkból.

FÓRIS-FERENCZI RITA

• FARKAS ILONA JANKA • 6. osztályos

- „Mert szomszéd néni egészséges életfelfogása szerint enni kell, hisz egy kis leveske, kedvesen odatett csontocska mindenre megoldás lehet.”

is, de Lukréciusz felborzolódt, csak biztonságos magas helyeken volt hajlandó megenni, néhány percnyi ideges rezdülés után menekült. Feltelepedett a szomszéd néni garázsa tetejére, és szünet nélkül nyávogott. Szomszéd néni mondta szegény, hogy *doamna Zoli* (merthogy *domnu* és *doamna Zoli* akkor még egyre ment), mi van ezzel a macskával, ő mindennap háromszor is étellel kínálja, de enni se akar. Mert szomszéd néni egészséges életfelfogása szerint enni kell, hisz egy kis leveske, kedvesen odatett csontocska mindenre megoldás lehet. Mondom szomszéd néninek, hogy hiába, a macska nem éhes, depressziója van. Ennek részletezésébe ugyan már nem mentünk bele, mert az már igen bonyolult lett volna elmondani románul, hogy a depresszió olyasfajta nyavalya, amit nem lehet etetéssel megoldani, és hogy íme, nemcsak az emberreket, hanem az állatokat is odaverheti. Lukréciusz, volt Lukrécia, napokon és éjjeleken át nyávogott a tetőn, Zoltán időnként hosszas édesgetésekkel le tudta csalogatni, kucorgott a vállán összeroskadva, mint élő és néma vádbeszéd. El kellett vinnie messzire, azóta is csak reméljük, hogy él még valahol.

láthatóvá, hogy a víztől testére tapadó bunda alatt milyen törekeny és finoman vékony ez az állat. Időnként persze itt laktak nálunk gazdik nyaralási eltávozás miatt magukra maradó kutyabarátok is; csupaszra tarolták a tavasszal szépen beültetett s nyár elejére virágozni vágyakozó kertecskénket, június elején minden olyan volt, mint egy szomorú, széltepte, napégette sivatag.

Maszat mellé került még egy szegény, szerencsétlen kutyafajta, akit lányom a Bükkben talált zacskóba nyuvasztva, s akinek egyszerűen Kuszu lett a neve. Az egyetlen túlélő volt öt kidobott testvére közül. Lányom vörösre sírt szemmel állított haza, s blúza alól kivette a halni nem akaró kölyköt. Hát nem örültem neki. Maszat befogadta, sokáig az előszobában tartottuk, vinnyogott éjszakákon át, valamelyikünk felkelt, és félálomban belenyomott egy fecskendőnyi tejecskét vagy tejbegrízt, hogy hallgasson már el. Sose tudtuk eldönteni, hogy ettől duvad-e ki a gyomra, vagy a nagy élési ösztöntől volt folyamatosan éhes, és habzsol úgy, mint akinek az élete múlik a táplálékon. Amikor kivittük az ennivalót, csöppnyiségében is másfél méter magasra ugrott, és kiragadta a tálkából, amihez hozzáfért.

A részlet a Kriterion Kiadó gondozásában megjelent *De Anyul* (2012) című kötetből származik.

Kétlépcsős lesz a pedagógusok béremelése

Két lépcsőben, összesen tízszeresével a pedagógusoknak Remus Pricopie oktatási miniszter, aki szerint az intézkedés fejezetét beillesztik a körvonalazódó jövő évi költségvetésbe. A tárcavezető kijelentette, hogy 2015. március elsejétől öt százalékkal, majd szeptember közepétől, az új tanév kezdetekor újabb öt százalékkal emelik a pedagógusok bérét. Ezt a szándékot Darius Vălcov költségvetési felelős miniszter is megerősítette. Remus Pricopie arra is emlékeztetett, hogy az oktatásnak szánt jövő évi finanszírozásról még tárgyalások folynak a kormányban. A jövő évi büdzsé nagy vonalakban már ismert, és eszerint lehetséges a béremelés, szögezte le a miniszter. Egyébként nemrég mutatták be Bukarestben az UNICEF-nek a romániai oktatás helyzetéről készített jelentését, amely szerint az Európai Unióban Románia fordítja a legkevesebb pénzt erre a célra, s ez jelentős gazdasági veszteségeket okoz az országnak. A dokumentum szerint, ha Románia 2025-ig az oktatás finanszírozására GDP-arányosan kevesebb mint 6 százalékat fordít, akkor a következő tíz évben a román gazdaságot 12–17 milliárd euró veszteség éri. Bár az oktatási törvény 2011 óta szabályozza, hogy az oktatást a GDP 6 százaléka illeti meg, ezt egyetlen kormánynak sem sikerül betartania amiatt, hogy nincs elég pénz az államkasszában. Az oktatásra fordított pénz jelenleg a GDP 3,4 százalékát teszi ki.

Szabályozná a tankönyvliciteket a minisztérium

A tankönyvlicitek lebonyolítására vonatkozó szabályrendszert, úgynevezett „tankönyvtörvényt” dolgoz ki az oktatási minisztérium, jelentette be Remus Pricopie tárcavezető. Mint mondta, a jelenlegi rendszer nem működőképes, ezért van szükség az új szabályozásra, annak elkészültéig pedig nem hirdetnek meg újabb licitet. Az oktatási miniszter beszámolója szerint az első és második diákok – akik esetében idén írt ki licitet új tankönyvek készítésére a minisztérium – megkapják az új tankönyveket, azonban az első osztályosoknak szóló román tankönyv továbbra is fellebbezések tárgya. Rámutatott, a jelenlegi szabályozás szerint egy tendernek a lebonyolítása akár három-négy évig is eltarthat. „Ha újabb két évet várunk az óvások elbírálásá-

ra, nem érjük el célunkat” – jelentette ki Remus Pricopie arra utalva, hogy az első és második osztályosok számára meghirdetett licit eredményeit többször is megóvták a kiadók, így a diákok több hónapos késéssel kapják kézbe az új tankönyveket.

A cégek is beleszólhatnak a szakképzésbe

Közeledhet egymáshoz a munkaerőpiac kereslete és kínálata azok után, hogy a Hargita megyei tanfelügyelőség vezetősége bejelentette: lehetővé teszi a cégek számára, hogy kezdeményezzék a számukra szükséges szakmunkások képzését. A nyolcadik osztálytól kezdődő hároméves szakoktatás újraindításáról és ennek módszertanáról rendelkező, tavaly megjelent sürgősségi kormányrendelet és oktatási miniszteri rendelet szerint a szakiskolai beiskolázási terv összeállításánál figyelembe kell venni a munkaerőpiac igényeit, fejlődési tendenciáit és a térségbeli gazdasági egységek, a végzősök jövőbeni alkalmazóinak szükségleteit is. Görbe Péter szakoktatásért felelős tanfelügyelő szerint a minisztériumi rendelet tavalyi megjelenése után már kevés volt az idő arra, hogy az idén szeptembertől induló szakiskolai osztályokról megkérdezzék a cégeket, a következő tanévre szóló beiskolázási terv összeállítása előtt azonban kíváncsiak a vállalatok véleményére is. „Nemcsak a nagyobb vállalatok, hanem a kis- és közepes vállalkozások javaslatait is várjuk. Ha például egy cégnél egy vagy két szakmunkásra, mondjuk esztergályosra lesz szükség a következő években, akkor erre az egy igényre alapozva még nem tudunk egy esztergályos osztályt elindítani. De ha már több cég jelzi, hogy kellene ilyen szakmunkás, akkor 10–15 gyermekkel már elindulhat a képzés” – fejtette ki a szaktanfelügyelő. Hangsúlyozta, ha létrejönnek a javasolt osztályok, akkor jó lenne, hogy a kezdeményező cégek szakmai gyakorlatra is fogadnák a diákokat.

Könyvsegély a tanintézeteknek

Szakkönyveket és segédanyagokat tartalmazó csomagokat kapnak az erdélyi magyar tannyelvű gimnáziumok a 2014. a külhoni magyar felsősök éve program keretében – közölte a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége. A szervezet közleménye szerint a nemzetpolitikai államtitkárság 550 darab, 88 magyar találmány című kiadványt adományozott a

tanintézeteknek, ezeket már kiosztották, és az iskolák könyvtáraikban helyezik el. A pedagógusokat továbbá módszertani csomagokkal segítik: 1500 darab, könyveket és szakmai segédanyagokat tartalmazó csomagot osztanak szét az elkövetkező időszakban. A Magyarországról érkezett szakmai anyag mellé az RMPSZ javaslata alapján az Ábel Kiadó gondozásában további 1100, módszertani kiadványokat tartalmazó csomag is készült. Az RMPSZ továbbá jelezte, a program lezárásaként a pedagógusoknak ingyenes képzést biztosító konferenciát is szerveztek Csíkszeredában. A befogadó iskola – módszerek és jó példák a gyermekközpontúsághoz címmel.

Kiegyezés a vásárhelyi

Unirea Főgimnázium ügyében

Megkötötte a bérleti szerződést a marosvásárhelyi Unirea Főgimnázium római katolikus egyháznak visszaszolgáltatott épületére az önkormányzat. A helyi tanács legutóbbi ülésén ugyanis egyhangúlag megszavazták ennek szövegét, melyet Dorin Florea polgármester és Jakubinyi György gyulafehérvári római katolikus érsek is kézjegyével lát el. A húsz évre szóló bérleti szerződés szabályozza az Unirea Főgimnázium és az újonnan megalakult, az idei tanévben még a Bolyai Gimnáziumban működő Római Katolikus Teológiai Gimnázium által elfoglalt épületrészeket, illetve a katolikus egyháznak fizetendő bérleti díjat is. Az önkormányzat és a Római Katolikus Státus arról is egyezsre jutott, hogy az egyháznak visszaszolgáltatott épületrészekért a városháza havonta 24 990 lej fizet, és ez az összeg annak függvényben változik majd, hogy mekkora felületet foglal el az Unirea, illetve a jövő ősztől hazaköltöző katolikus gimnázium. A tulajdonos és a bérlet abban is egyetértett, hogy a bérleti díj felét az egyháznak utalják át, a másik felét pedig egy külön bankszámlára folyósítják, és az épületegyüttes teljes felújításához szükséges pályázatra fordítják. Amennyiben két éven belül a városháza nem nyújtja be a pályázatot, a felgyűlt összeg is a tulajdonost illeti.

Oktatóműhelyekben a szatmári szakiskolások

Oktatóműhelyek kialakítása révén szándékszik javítani a szakoktatás helyzetén Nagykaroly és Szatmárnémeti önkormányzata. Az utóbbi városban a felújítás alatt álló egykori iparos ott-

honban gyakorlatoztatnák a kisinasokat, ahol elsősorban hulladékból dolgozva sajátíthatnák el a tervek szerint a különféle mesterségeket. Az önkormányzat és a megyei környezetvédelmi ügynökség által közösen összeállított pályázat keretében az épületben kilenc műhelyt alakítanának ki, melyekben az oktatás mellett a régi mesterségek megismertetésére, fennmaradásuk segítésére helyeznék a hangsúlyt. A projekt ötletgazdája, a megyei környezetvédelmi ügynökség igazgatója, Békéssy Erzsébet elmondta, úgy véli, a tapasztalattal nem rendelkező diákok akadályozzák egy üzemben a munkát, ezért szakmai gyakorlatra is szívesebben fogadnák őket, ha a mesterség alapjait már begyakorolták. Nagykárolyban szintén európai uniós forrásokból oldanák meg a kérdést. Kovács Jenő polgármester szerint a következő költségvetési időszak kiírásait 23 projektötlettel várják, melyek összértéke körülbelül 44 millió euró. Ennek jelentős részét költenék az oktatási infrastruktúra fejlesztésére, többek között szakiskolai műhelyek kialakítására, felszerelésére.

Emigrálna a székelyföldi végzősök jelentős része

A sepsiszentgyörgyi végzős diákok háromnegyede gondolkodik az elvándorlással, a fele pedig külföldön keresne munkát – derül ki a SEEMIG projekt keretében, a sepsiszentgyörgyi végzősök körében októberben végzett felmérés eredményeiből. A nyolc délkelet-európai országot átfogó migrációs kutatás eredményeit – melyben Romániából Sepsiszentgyörgy önkormányzata, a kolozsvári Kisebbségkutató Intézet és a Hargita Megyei Tanács vett részt – Sepsiszentgyörgyön ismertették. A projekt keretében a sepsiszentgyörgyi végzős diákok jövőstratégiáját, a továbbtanulással, munkavállalással kapcsolatos terveiket is felmérték. Sólyom Andrea szociológus elmondta, a város kilenc középiskolájában 746-an végeznek, közülük 642 töltötte ki a kérdőívet. Ezekből arra derült fény, hogy ezek a fiatalok kedvezően ítélik meg családjuk anyagi helyzetét, szüleik jó része legalább érettségizett, többségük elégedett a tanintézetével. A megkérdezettek zöme viszont kedvezőtlennek ítéli meg az elhelyezkedési lehetőségét, 49,9 százalékuk külföldön keresne munkát, a magyar fiatalok szívesebben dolgoznának külföldön, a románok inkább maradnának az országban,

de ők a közeli Brassóban vagy más hazai nagyvárosban próbálkoznának. A külföldre készülők fele Németországban dolgozna, 25 százalék Angliában, 14 százalék pedig Magyarországon kezdene új életet. A válaszadók háromnegyede tervezi a továbbtanulást, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE), a brassói Transilvania Egyetem és a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) a legvonzóbb számukra. A kivándorlásra vonatkozó kérdésre a megkérdezettek háromnegyede felelte azt, gondolkodik a kivándorlással, ez esetben a román fiatalok nagyobb mértékben, mint a magyarok, de a városi és kedvező kulturális háttérrel rendelkezőkre is ez jellemző, ecsetelte Sólyom Andrea. Rámutatott, az egyharmadukat a magasabb bérek és a kedvezőbb életfeltételek vonzzák külföldre. A magyar fiatalok többségét a családtagok, a szülőföld iránt ragaszkodás marasztalja itthon, a románokat pedig inkább az, hogy látják az itthoni boldogulás lehetőségét.

Hargita megyében a középiskolások több mint 40 százaléka vállalna külföldön munkát, többségük szerint ugyanis Romániában jóval nehezebb elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A SEEMIG kutatási program keretében elkészített nemzetközi felmérés eredményei szerint a legnépszerűbb célpont Németország, Magyarország és Nagy-Britannia. A felmérés arra is rávilágított, hogy a középiskolások zöme rendszeresen tájékozódik a külföldi munkalehetőségekről és életkörülményekről. A megkérdezett diákok szerint hasznos lenne, ha minél több állásbörzét szerveznének számukra, és részmunkaidős lehetőségeknek is örülnének. A Hargita megyei önkormányzat illetékesei úgy vélik: a fiatalok itthon tartása érdekében a továbbiakban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a gyakorlati képzésekre, emellett meg kell vizsgálni, mely szakmák fellendítésére van szükség. Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő a felmérés hasznát hangsúlyozva úgy vélte, a szakoktatással kapcsolatos előítéletek leküzdése jelenthetne előrelépést. Kifejtette, a háromszéki diákok 10–12 százaléka a nyolcadik osztály elvégzése után abbahagyja tanulmányait, erre a problémára is megoldást kell találni. Barna Gergő szociológus rámutatott: a gazdasági fejlődés, az életkörülmények és az egészségügyi

szolgáltatások javítása, az oktatási reform, a gyermekvállalást ösztönző programok jelenthetnek megoldást a migráció okozta problémákra.

Újabb Bölcs diákok vetélkedő

Ötödik alkalommal indítja újra a Bölcs diákok - országos vetélkedőt a Communitas Alapítvány a *Magyaroktatás.ro* honlappal közösen, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem négy karának – Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézete, Kémia és Vegyészmérnöki Kara, Történelem-Filozófia Kara és a Magyar Történelmi Intézet együttműködésével – jelentették be sajtótájékoztató keretében a szervezők. „Az egy teljes tanévet felölelő interaktív verseny célja, hogy a tanulók olvasási készségeit fejlessze, valamint segítse, hogy a diákok felismerjék az egyes tudományok szakterületéről származó információk közötti összefüggéseket. Ez az egyedüli olyan magyar középiskolásoknak szóló verseny Romániában, amely az interdiszciplinaritásra törekszik, ennek fontosságát hangsúlyozza. Ugyanakkor a programmal kitarásra, csapatmunkára és összefogásra neveljük a tanulókat” – hangsúlyozta Molnár Tamara, a Communitas Alapítvány programfelelőse. A 9–12. osztályosokat megszólító vetélkedő online formában zajlik négy fordulón keresztül. Míg 2010-ben az első vetélkedőre országos szinten 60 csapat nevezett be, addig tavaly ez a szám megháromszorozódott. Országos szinten közel 165 csapat jelentkezett, 11 megyéből, 60 iskolából, ez majd 700 diákot jelent, és 160 tanárt – derült ki a szervezők beszámolójából. Mihályfalvi Katalin, a *Magyaroktatás.ro* szerkesztője kiemelte, az eddigi 4 vetélkedő során a diákok Erdéllyel, a különböző történelmi korok és kontinensek világával ismerkedhettek meg, idén pedig a Magyarok a nagyvilágban tematika köré szervezik a feladatsorokat. „Ahogyan az elmúlt években, most is 8–10 gyakorlatból áll minden forduló, amely kreatív módon, gyakorlati kérdések megválaszolásával pótolja az iskolában elsajátított, hézagos tudást” – fogalmazott az ötletgazda. A verseny díja egyhetes nyári élménytáborozás az első 10 csapat számára és egyéb meglepetésdíjak.

P. M.